

Leto XXI. Stev. 179
GLAVNI IN ODGOVORNI
UREDNIK
IVAN SINKOVEC
UREJA UREDNIŠKI ODBOR
List izhaja vsak dan razen
petka. // Cena 10 dinarjev

Ljudska
PRAVICA

»LJUDSKA PRAVICA«
USTANOVljena 1. OKTOBRA
1934 # MED NARODNOOSVO-
BODILNO BOJBO JE IZHA-
JALA KOT 14-DNEVNIK IN
TEDNIK OD OSVOBODITVE
DO 1. JUL 1951 KOT DNEV-
NIK NATO PA KOT TEDNIK
OD 1. JUNJA 1952 IZHAJA
V REDAKCIJSKI POVEZANO-
STI Z »BORBO«

ZACETEK KITAJSKO-AMERIŠKIH RAZGOVOROV V ZENEVI
Za uvod - izpuščeni piloti

Dnevni red: Vrnitev civilnih oseb obeh dežel v njihovo domovino in druga prak-
tična vprašanja, ki jih je treba urediti

Zeneva, 1. avg. (AFP). V Pa-
lači narodov v Zenevi so se za-
čela danes ob 16.10 ameriško-
kitajska pogajanja, na katerih
sodelujeta veleposlanika obeh
dežel. Za pogajanja so posebej
pripravili malo dvorano. To sta
sklenila pomočnika ameriškega in
kitajskega veleposlanika, ki sta se
setala zjutraj, da bi se sporazu-
mela o tehničnih podrobnostih
pogajanj.

Po prvi seji je bilo objavljeno
poročilo, v katerem je rečeno,
da sta se »veleposlanika LR Ki-
tajske in ZDA sporazumela o na-
slednjem dnevnem redu za pri-
hodnji dan pogajanj: Vrnitev ci-
vilnih oseb obeh dežel v njihovo
domovino in druga praktična
vprašanja, ki jih je treba urediti
med obema deželama. Velepo-
slanika sta se tudi sporazumela,
da bo prihodnji sestanek jutri ob
10. dopoldne. Današnja seja je
trajala 40 minut.

Stalni indijski predstavnik v
Združenih narodih Krišna Menon
je imel sinoči sestanek s kitaj-
skim veleposlanikom Vangom, dan-
es ob 14.30 pa se je sestel z
ameriškim veleposlanikom John-
sonom. Dveji se bo znova sestel
s kitajskim veleposlanikom.

Kitajski veleposlanik Van Ping
Nan je na začetku popoldanskega
sestanka konference v Zenevi iz-
javil, da so ameriški piloti od-
potovali iz Pekinga 31. julija in
da bodo prispeli v Hongkong dne
4. avgusta. Pripomnil je, da bo
ta ukrep kitajske vlade ugodno
vplival na sedanja pogajanja.

Obveščeni krogi na Formozi
izjavljajo, da je ameriško zuna-
nje ministrstvo obljubilo, da bo
stalno obveščalo kuomintanško
vlado o poteku pogajanj. Po mne-
nju teh krogov ameriški velepo-
slanik Johnson ne bo razpravljal
o nobenih vprašanjih, nanašajo-
čih se na koristi vlade na For-
mozi.

Kitajski list o pogajanjih

Peking, 1. avgusta. Ob začetku
kitajsko-ameriških pogajanj v Ze-
nevi tjejniski časnik »Ta Kung
Pao« danes v komentarju poudarja,
da je Kitajska prva predlagala to
konferenco. Zato bo od ameriškega
stališča odvisno, ali bodo temu se-
stanku sledila nova pogajanja med
obema deželama. Ta komentar je
oddajala danes agencija Nova Ki-
tajska.

Komentator predvideva, da bodo
pogajanja v Zenevi uspešna, na
koncu pa meni, da so do pogajanj
privlečni naslednji momenti: nepre-
trgani napor Kitajske v korist miru,
ugodni vpliv konference štirih v
Zenevi in želja po miru, ki jo iz-
pričujejo zadnje čase ZDA.

Izpuščeni piloti

Peking, 1. avgusta. — Agencija
Nova Kitajska poroča, da je vlada
LR Kitajske odredila, naj izpuste
ameriške pilote, ki so bili obsojeni
na Kitajskem, češ da so vohunili.
Ujeli so jih med korejsko vojno.

Poročilo iz Pekinga je bilo ob-
javljeno pred začetkom razgovorov
med ameriškim in kitajskim posla-
nikom v Zenevi. V poročilu je re-
čeno, da so pristojne oblasti obve-
stile vojaško sodišče o lepem vede-
nju pripornikov in zahtevale, naj
jih pomilostijo. Sodišče je 31. julija
sklenilo izpustiti jih pred prestano
kaznijo in jih odstraniti iz Kitaj-
ske.

Hvaležnost ZDA

Washington, 1. avgusta (AFP).
V zvezi s poročilom, da so kitaj-
ske oblasti izpustile 11 ameriških
pilotov, je predsednik Eisenhower
dejal, da ZDA »z veseljem po-

Nihče se ne sme vmešavati

Zeneva, 1. avg. (AFP). Posebni
odposlanec Krišna Menon je
prispel iz Londona v Zenevo. V
kratkem govoru je rekel, da se v
pogajanjih med Kitajsko in ZDA
ne sme vmešavati nihče od zunaj.
»Veselimo se,« je rekel Menon, »da
se bodo začeli ti razgovori. Mi smo
zmeraj razglašali idejo o neposred-
nih stikih med Američani in Ki-
tajci. Upam, da bodo razgovori
plodni.« Na vprašanje, ali meni,
da bi se morala v prihodnjih te-
dnih sestati Cu En Laj in Dulles,

zdravljajo vest. Izrazil je hva-
ležnost ZDA »vsem, ki so pripo-
mogli k temu človekoljubnemu
ukrepu, zlasti pa Združenim na-
rodom in njihovem generalnemu
tajniku.«

Nad vse smo zadovoljni

Washington, 1. avg. (AFP). —
Ameriški zunanji minister John
Foster Dulles pravi v današnjem
poročilu za tisk ob izpustitvi ameri-
ških letalcev tole: Nad vse smo
zadovoljni, da bodo izpuščeni
ameriški letalci, ki so bili zaprti
na Kitajskem.

Dulles je dalje dejal, da ZDA
niso storile nobenih odstopov in
dale nobenih obljub, da bi izpo-
slovale izpustitev teh ljudi, prav
tako pa tudi niso grozile, da bodo
uporabile silo za njih izpustitev.

Peking soglaš z duhom Ženeve

Včerajšnji francoski tisk o začetku kitajsko-ameriških pogajanj v Zenevi

Paris, 1. avg. (AFP). — Da-
našnji francoski tisk piše o za-
četku kitajsko-ameriških poga-
janj v Zenevi, hkrati pa o pred-
logih, ki jih je sprožil nedavno
predsednik kitajske vlade Cu En
Laj. Radikalnosocialistična »Au-
ror« poudarja, da se pridružuje
Peking duhu Ženeve, in ugotavlja,
da vse prispeva k odločnemu
začetku kitajsko-ameriških poga-
janj. Po popuščanju mednarodne
napetosti, ki se je začelo pred
kratkim z naporom velikih štirih,
nadaljuje časnik, pomeni nedavni
Cu En Lajev govor res od-
ločen uvod.

Levičarski »Combat« pa meni,
da bo trajanje konference odvis-
no od njenih prvih uspehov ozi-
roma neuspehov ob proučevanju
prve točke dnevnega reda — re-
patriacije zaprtih ameriških pilo-
tov in zadržanih kitajskih študen-
tov. Po mnenju časnika so se
Američani postavili na stališče

prčakovanja, vtem ko vzbuja
vedenje Kitajcev mnogo upanja,
da bo padla še ena ovira na poti
k popuščanju mednarodne nape-
tosti.

»Liberation« zagovarja glediš-
če, da bodo kitajsko-ameriška
pogajanja popravila tisto, kar so
najvišji predstavniki štirih velesil
pozabili storiti v Zenevi, namreč
da bi uradno proučili vpraša-
nje Daljnega vzhoda.

»Daily Telegraph« o konferenci

London, 1. avg. (AFP). Kon-
servativni »Daily Telegraph« iz-
raza mnenje, da bi utegnila poga-
janja v Zenevi pomeniti začete-
tek novega procesa, ki bi naposled
vprašanje Formoze oprostil ameri-
ške kontrole. Po mnenju tega
časnika bi mogla politika kitajske
vlade prisliti ZDA, da bi izbirale
med novimi odnošaji z LR Ki-

Pooblastila so omejena

ugotavlja komentator »New York Herald Tribune«

New York, 1. avg. (AFP). —
Davišnji ameriški časniki posve-
čajo uvodnike kitajskoameriškim
razgovorom, ki so se začeli danes
v Zenevi. »New York Herald Tri-
bune« meni, da bi lahko velepo-
slanika Alexis Johnson in Van
Ping Nan, ki se bosta pogajala v
imenu ZDA oziroma LR Kitajske,
zajela celo vrsto spornih vpra-
šanj med obema deželama.

»Toda,« nadaljuje časnik, »njuna
pooblastila glede sklepov so strogo
omejena.« »New York Herald
Tribune« pripominja, da je moč
izjav v Washingtonu in Pekin-

Diplomatski odnosi med Kitajsko in Nepalom

Paris, 1. avg. (AFP). Pekinški
radio poroča, da so tri dni traja-
la kitajsko-nepalska pogajanja,
s katerimi so bili 29. julija vzpo-
stavljeni diplomatski odnosi med
LR Kitajsko in kraljevino Nepa-
lom.

Obe deželi sta podpisali de-
klaracijo, ki je v njej rečeno, da
bodo njuni odnosi sloneli na petih
načelih koeksistence in da se obe
deželi nadejata, da bo ta spora-
zum pripomogel h kulturnemu in
gospodarskemu napredku ter so-
delovanju med Kitajsko in Nepa-
lom.

Brazilijska bo zastopala portugalske koristi v Indiji

Lizbona, 1. avg. (AFP). Bra-
zilsko diplomatsko predstavništvo
v New Delhiju je prevzelo var-
stvo portugalskih koristi v In-
diji. Portugalsko poslanstvo je
namreč na zahtevo indijske vlade
zaprla svoje prostore.

»To so dobre vesti«

New York, 1. avgusta (Asso-
ciated Press). Generalni tajnik
OZN Dag Hammarskjöld in ameri-
ški delegat OZN Henri Cabot
Lodge sta izrazila zadovoljstvo
sprico vesti, da so na Kitajskem
izpustili 11 ameriških pilotov.
Hammarskjöld, ki si je prizade-
val, da bi izpustili ameriške pilo-
te, je dal izjavo po telefonu iz
Malmö na Švedskem, kjer je na
počitnicah:

»Zadovoljni smo sprico vesti,
da so izpustili 11 pilotov, in deli-
mo globoko radost njihovih naj-
bližjih svojcev.«

Lodge pa je v svoji izjavi re-
kel: »To so dobre vesti. Zahva-
ljujemo se generalnemu tajniku
Hammarskjöldu in vsem, ki so k
temu pripomogli.«

Naši novinarji v Gruziji

Tiflis, 1. avg. (TASS). Jugo-
slovanski novinarji, ki so na
obisku v SZ, so se dva dni mudili
v Gruziji, kjer so si ogledali za-
nimivosti in nove gradnje v Tif-
lisu ter se seznanili z voditelji
več ministrstev in republiških
časopisov. Tifliški novinarji so
Jugoslovanom priredili sprejem.
Naši novinarji so zatem odpoto-
vali z letalom v Taškent.

Naši novinarji v Gruziji

Tiflis, 1. avg. (TASS). Jugo-
slovanski novinarji, ki so na
obisku v SZ, so se dva dni mudili
v Gruziji, kjer so si ogledali za-
nimivosti in nove gradnje v Tif-
lisu ter se seznanili z voditelji
več ministrstev in republiških
časopisov. Tifliški novinarji so
Jugoslovanom priredili sprejem.
Naši novinarji so zatem odpoto-
vali z letalom v Taškent.

Priljubljenost SZ k atomski agenciji

Izmenjava not med ZDA in Sovjetsko zvezo

Moskva, 1. avg. (AP). Vlada
ZSSR je danes objavila, da je iz-
menjala noti z vlado ZDA o
vprašanjih atomske energije.

V poročilu pravi, da je po-
močnik ameriškega zunanjega
ministra Wallace Barbour izročil
29. julija ameriški odgovor na
predlog SZ, naj se pridruži med-
narodni atomski agenciji, ki je
njeno ustanovitev predlagal pre-
sdednik Eisenhower. V poročilu pa
ni povedano, kakšen je bil odgo-
vor ameriške vlade.

TASS poroča, da je Sovjetska
zveza uradno ponudila, da se pri-
druži agenciji za atomsko ener-
gijo, in sicer v noti, ki je bila
18. julija izročena amerškemu
veleposlaniku v Moskvi. Istega
dne je predsednik sovjetske vlade
Bulganin v Zenevi izjavil, da
daje sovjetska vlada agenciji na
razpolago jedrsko gradivo.

Predstavniki ameriškega vele-
poslanstva v Moskvi je danes
dejal, da je izmenjava not zaup-
na in ni hotel potrditi, da sta bili
noti že izmenjeni.

Washington, 1. avgusta (AFP).
Ameriško zunanje ministrstvo je
danes potrdilo vest, da so ZDA
29. julija izročile sovjetski vladi

Dvomi v odkritosrčnost

pristojnih italijanskih krogov bi izginili, če bi uve-
ljavili londonsko spomenico o tržaškem vprašanju

Trst, 1. avgusta. Tržaški Slo-
vence so nezadovoljni, ker itali-
janska vlada v uradnem glasilu
še ni objavila londonske spome-
nice o tržaškem vprašanju. Te
spomenice niso objavili niti v
krajnem tržaškem uradnem
glasilu »Boletino Ufficiale«. Po-
vod za vznemirjenje je dala
gonja tržaške organizacije De-
mokrščanske stranke proti uve-
lavljenju spomenice.

Razen tržaških Slovencev tudi
italijanski socialisti z obžalova-
njem ugotavljajo, da londonska
spomenica ni bila objavljena v
italijanskem in tržaškem urad-
nem glasilu. Po mnenju enih in
drugih bi z objavo spomenice iz-
ginili dvomi, ki so nastali glede
odkritosrčnosti pristojnih itali-
janskih krogov, da bi spomenico
ujeljavili.

Cestitka predsednika Tita ob obletnici
Hindenske vstaje

Beograd, 1. avg. (Tanjug). Ob
obletnici Hindenske vstaje je po-
slal predsednik republike Tito
predsedniku Narodnega sobranja
LR Makedonije Lazarju Kolišev-
skemu naslednjo brzojavko:

»Vam in vsemu makedonskemu
ljudstvu pošiljam prisrčne čestit-
ke in pozdrave ob obletnici zgo-
dovinske Hindenske vstaje z naj-
boljšimi željami za nadaljnji vse-
stranski napredek Makedonije.«

Josip Broz Tito

Naši novinarji v Gruziji

Tiflis, 1. avg. (TASS). Jugo-
slovanski novinarji, ki so na
obisku v SZ, so se dva dni mudili
v Gruziji, kjer so si ogledali za-
nimivosti in nove gradnje v Tif-
lisu ter se seznanili z voditelji
več ministrstev in republiških
časopisov. Tifliški novinarji so
Jugoslovanom priredili sprejem.
Naši novinarji so zatem odpoto-
vali z letalom v Taškent.

Za upostavitev boljših stikov

je večeraj odpotovala v Sovjetsko zvezo jugoslovanska
parlamentarna delegacija, kjer bo ostala dva tedna

Beograd, 1. avgusta (Tanjug).
Zvezne ljudske skupštine Moša
Pijade, podpredsednik Vladimir
Simić in tajnik Mitar Bakić, član
Zveznega izvršnega sveta Vel-
imir Stojnić, pooblašteni minister
v državnem tajnistvu za zunanje
zadeve Dragoje Djurić ter drugi
državni voditelji in ljudski po-
slanci.

Dr. Vladimir Bakarić
vodja parlamentarne delegacije

Na prošnjo novinarjev, ki so
se tudi prišli posloviti od ljudskih
poslancev pred njihovim potova-
njem v Moskvo, je vodja delega-
cije dr. Vladimir Bakarić izjavil,
da potujejo jugoslovanski
parlamentarci in Sovjetsko zvezo
na povabilo Vrhovnega sovjeta
SZ. »Mi menimo,« je rekel dr.
Bakarić, »da je ta obisk priklad-
en način za odstranitev medse-
bojnega nezaupanja, za izmenja-
vo mnenj in za upostavitev bolj-
ših stikov. Člani delegacije so zelo
zadovoljni, da bodo sodelovali v
tem prizadevanju.«

Razen predsednika Sabora Hr-
vatske Vladimira Bakarića kot
vodje delegacije so odpotovali v
SZ naslednji ljudski poslanci:
Rista Antunović, Paško Romac,
ing. Slavko Papler, Djoka Romac,
Raja Nedeljković, Boris
Zihnerl, Franc Simonić, Cvjetin
Mijatović, Halid Mešihović, Vicko
Krstulović, Greta Kavaj, Franjo
Gaži, Bosa Cvetić, Milijan Neor-
ičić, Vidoje Smiljević in Gojko
Garčević.

Budimpešta, 1. avg. (Tanjug).

Jugoslovanska parlamentarna
delegacija, ki je danes odpotovala
iz Beograda v Moskvo, se je
ustavila v Budimpešti. Letalo, s
katerim potuje, se je namreč za-
rad slabega vremena nad Kar-
pati moralo vrniti v Budimpešto.
Jugoslovanski parlamentarci bodo
jutri nadaljevali pot v Moskvo.

Priljubljenost SZ k atomski agenciji

Izmenjava not med ZDA in Sovjetsko zvezo

Moskva, 1. avg. (AP). Vlada
ZSSR je danes objavila, da je iz-
menjala noti z vlado ZDA o
vprašanjih atomske energije.

V poročilu pravi, da je po-
močnik ameriškega zunanjega
ministra Wallace Barbour izročil
29. julija ameriški odgovor na
predlog SZ, naj se pridruži med-
narodni atomski agenciji, ki je
njeno ustanovitev predlagal pre-
sdednik Eisenhower. V poročilu pa
ni povedano, kakšen je bil odgo-
vor ameriške vlade.

TASS poroča, da je Sovjetska
zveza uradno ponudila, da se pri-
druži agenciji za atomsko ener-
gijo, in sicer v noti, ki je bila
18. julija izročena amerškemu
veleposlaniku v Moskvi. Istega
dne je predsednik sovjetske vlade
Bulganin v Zenevi izjavil, da
daje sovjetska vlada agenciji na
razpolago jedrsko gradivo.

Predstavniki ameriškega vele-
poslanstva v Moskvi je danes
dejal, da je izmenjava not zaup-
na in ni hotel potrditi, da sta bili
noti že izmenjeni.

Washington, 1. avgusta (AFP).
Ameriško zunanje ministrstvo je
danes potrdilo vest, da so ZDA
29. julija izročile sovjetski vladi

Priljubljenost SZ k atomski agenciji

Izmenjava not med ZDA in Sovjetsko zvezo

Moskva, 1. avg. (AP). Vlada
ZSSR je danes objavila, da je iz-
menjala noti z vlado ZDA o
vprašanjih atomske energije.

V poročilu pravi, da je po-
močnik ameriškega zunanjega
ministra Wallace Barbour izročil
29. julija ameriški odgovor na
predlog SZ, naj se pridruži med-
narodni atomski agenciji, ki je
njeno ustanovitev predlagal pre-
sdednik Eisenhower. V poročilu pa
ni povedano, kakšen je bil odgo-
vor ameriške vlade.

Za upostavitev boljših stikov

je večeraj odpotovala v Sovjetsko zvezo jugoslovanska
parlamentarna delegacija, kjer bo ostala dva tedna

Beograd, 1. avgusta (Tanjug).
Zvezne ljudske skupštine Moša
Pijade, podpredsednik Vladimir
Simić in tajnik Mitar Bakić, član
Zveznega izvršnega sveta Vel-
imir Stojnić, pooblašteni minister
v državnem tajnistvu za zunanje
zadeve Dragoje Djurić ter drugi
državni voditelji in ljudski po-
slanci.

Na prošnjo novinarjev, ki so
se tudi prišli posloviti od ljudskih
poslancev pred njihovim potova-
njem v Moskvo, je vodja delega-
cije dr. Vladimir Bakarić izjavil,
da potujejo jugoslovanski
parlamentarci in Sovjetsko zvezo
na povabilo Vrhovnega sovjeta
SZ. »Mi menimo,« je rekel dr.
Bakarić, »da je ta obisk priklad-
en način za odstranitev medse-
bojnega nezaupanja, za izmenja-
vo mnenj in za upostavitev bolj-
ših stikov. Člani delegacije so zelo
zadovoljni, da bodo sodelovali v
tem prizadevanju.«

Razen predsednika Sabora Hr-
vatske Vladimira Bakarića kot
vodje delegacije so odpotovali v
SZ naslednji ljudski poslanci:
Rista Antunović, Paško Romac,
ing. Slavko Papler, Djoka Romac,
Raja Nedeljković, Boris
Zihnerl, Franc Simonić, Cvjetin
Mijatović, Halid Mešihović, Vicko
Krstulović, Greta Kavaj, Franjo
Gaži, Bosa Cvetić, Milijan Neor-
ičić, Vidoje Smiljević in Gojko
Garčević.

Budimpešta, 1. avg. (Tanjug).

Jugoslovanska parlamentarna
delegacija, ki je danes odpotovala
iz Beograda v Moskvo, se je
ustavila v Budimpešti. Letalo, s
katerim potuje, se je namreč za-
rad slabega vremena nad Kar-
pati moralo vrniti v Budimpešto.
Jugoslovanski parlamentarci bodo
jutri nadaljevali pot v Moskvo.

Priljubljenost SZ k atomski agenciji

Izmenjava not med ZDA in Sovjetsko zvezo

Moskva, 1. avg. (AP). Vlada
ZSSR je danes objavila, da je iz-
menjala noti z vlado ZDA o
vprašanjih atomske energije.

V poročilu pravi, da je po-
močnik ameriškega zunanjega
ministra Wallace Barbour izročil
29. julija ameriški odgovor na
predlog SZ, naj se pridruži med-
narodni atomski agenciji, ki je
njeno ustanovitev predlagal pre-
sdednik Eisenhower. V poročilu pa
ni povedano, kakšen je bil odgo-
vor ameriške vlade.

TASS poroča, da je Sovjetska
zveza uradno ponudila, da se pri-
druži agenciji za atomsko ener-
gijo, in sicer v noti, ki je bila
18. julija izročena amerškemu
veleposlaniku v Moskvi. Istega
dne je predsednik sovjetske vlade
Bulganin v Zenevi izjavil, da
daje sovjetska vlada agenciji na
razpolago jedrsko gradivo.

Predstavniki ameriškega vele-
poslanstva v Moskvi je danes
dejal, da je izmenjava not zaup-
na in ni hotel potrditi, da sta bili
noti že izmenjeni.

Washington, 1. avgusta (AFP).
Ameriško zunanje ministrstvo je
danes potrdilo vest, da so ZDA
29. julija izročile sovjetski vladi

Dvomi v odkritosrčnost

pristojnih italijanskih krogov bi izginili, če bi uve-
ljavili londonsko spomenico o tržaškem vprašanju

Trst, 1. avgusta. Tržaški Slo-
vence so nezadovoljni, ker itali-
janska vlada v uradnem glasilu
še ni objavila londonske spome-
nice o tržaškem vprašanju. Te
spomenice niso objavili niti v
krajnem tržaškem uradnem
glasilu »Boletino Ufficiale«. Po-
vod za vznemirjenje je dala
gonja tržaške organizacije De-
mokrščanske stranke proti uve-
lavljenju spomenice.

Priljubljenost SZ k atomski agenciji

Izmenjava not med ZDA in Sovjetsko zvezo

Moskva, 1. avg. (AP). Vlada
ZSSR je danes objavila, da je iz-
menjala noti z vlado ZDA o
vprašanjih atomske energije.

V poročilu pravi, da je po-
močnik ameriškega zunanjega
ministra Wallace Barbour izročil
29. julija ameriški odgovor na
predlog SZ, naj se pridruži med-
narodni atomski agenciji, ki je
njeno ustanovitev predlagal pre-
sdednik Eisenhower. V poročilu pa
ni povedano, kakšen je bil odgo-
vor ameriške vlade.

Priljubljenost SZ k atomski agenciji

ZAČETEK POSKUSNEGA OBRATOVANJA

novi Tovarne močnih krmil v Ljubljani

Vzlic višjim odkupnim cenam za žito se cena mešanih krmil ne bo zvišala

V Tovarni močnih krmil v Ljubljani, ki jo je zgradila Glavna zadruga zveza Slovenije s stroški okrog 400 milijonov din, so že spomlad ob preizkušanju posebnih strojev in naprav izdelali okrog 60 vagonov krmil mešanic. V prihodnjih dneh pa bodo začeli preizkušati stroje in naprave v tekoči proizvodnji in bodo do konca meseca izdelali 100 vagonov mešanic, izročitev tovarne v poskusno obratovanje pa bo 4. septembra na dan otvoritve velike republiške razstave živine na Gospodarskem razstavišču. Računajo, da bodo do konca letošnjega leta izdelali okrog 1000 vagonov krmil, prihodnje leto pa bo tovarna obratovala že z vso zmogljivostjo 3200 vagonov letno.

Z novo tovarno dobi naša živinoreja prvo industrijsko podjetje te vrste, ki ustreza vsem sodobnim zahtevam in tudi ni majhno v evropskem merilu. Hkrati bo nova tovarna lahko nudila svoje izkušnje pri ustanovitvi in gradnji nadaljnjih takih podjetij v Jugoslaviji, ki jih bomo zgradili v prihodnjih letih. Posebna strokovna komisija v Beogradu proučuje namreč okrog 50 projektov oziroma kreditnih zahtev za take objekte, od katerih bodo v kratkem odobrili približno eno tretjino.

Morda bo kdo mislil, da s privajanjem krmil mešanic iz domačih surovin ne povečujemo krmne baze naše živinoreje. V resnici pa temu ni tako, kajti v pravilnem razmerju mešana močna krmila omogočajo najmanj za eno četrtino boljše izkoriščenje krmil, kakor pa če bi ta krmila posamič pokladali živini, zlasti če

se pri tem uporablja nepravilno razmerje med beljakovinstvom in škrobom. Z nepravilno uporabo močnih krmil pa tudi živinoreji ne dosežejo tistega učinka, ki bi ga sicer lahko dosegli. S pravilnimi mešanicami bomo torej razpoložljive količine močnih krmil lahko ekonomičneje izkoristili. Če prvi poskusi z mešanicami na naših državnih kmetijskih posestvih so pokazali veliko prednost mešanic in večjo rentabilnost njihove uporabe. Zato se prav ta posestva potegujejo za nakup mešanic iz nove tovarne. Seveda pa bodo krmne mešanicami na razpolago tudi ostalim živinorejcem, zlasti tistim, ki jih bodo znali pravilno uporabljati.

Tovarna bo izdelovala poleg krmil mešanic za govedo (v različni sestavi glede razmerja med beljakovinstvom in škrobom) tudi posebne mešanicke za prašiče, predvsem za vzrejo prašičev, in posebne za perutnino. Spriče velikega zanimanja živinorejcev za te nove mešanicke v tovarni nimajo skrbi, kako bodo proizvede prodali. Zato vso skrb posvečuje nabavi surovin. Glede preskrbe z otrobi imajo že dogovor z novo skupnostjo podjetij za promet z žitom. Tovarna bo dobila okrog 60% potrebnih otrobov iz slovenskih mlinov. Zdjaj se pogajajo s sladkornimi tovarnimi in oljarnami za redno dobavo rezancev sladkorne pese in oljnih pogac iz nove proizvodne kampanje. Teh dragocenih krmil v prihodnosti ne bomo več izvažali, saj se nam bolj izplača uporabiti jih doma za vzrejo živine in potem izvažati živino oziroma meso. Beljakovine za izdelovanje krmil mešanic za prašiče si je tovarna v glavnem zagotovila v obliki ribje moke iz tovarne ribjih konzerv v Izoli in deloma iz zadrške tovarne. Prav novo podjetje v Ljubljani je dalo naši industriji za predelavo rib pobudo za večjo proizvodnjo ribje moke.

Proizvodnja v novi tovarni se bo morala seveda razviti po potrebi naše živinoreje in po kakovosti osnovne krme. Najprej je treba izravnati primanjkljaj beljakovin v naši osnovni krmi, pozneje pa bodo v tovarni izdelovali v večji meri dopolnilne krmne mešanicke. Vse te mešanicke so seveda sestavljene na strogi znanstveni podlagi, naloga tovarne pa je, proizvod pravilno pripraviti, sestavne dele dozirati in zmešati ter dodatno zaščitna sredstva (mineralna in vitaminska) ter mešanicke po potrebi briketirati v obliki zrn.

Napovedane cene 24 do 25 din za kilogram mešanic ne bodo spremenili, čeprav so se nekatere sestavine podražile. Tovarna je pač namenjena napredku naše živinoreje in ne išče dobička. Nova nabavna cena otrobov se bo gibala od 16 do 18 din, to je le za 2 do 3 din več kakor pred zvišanjem odkupne cene za žito. Zaradi čim boljše preskrbe z žitom za krmo se po novih predpisih pripravila v okviru Glavne zadruške zveze Slovenije tudi ustanovitev zadrškega podjetja za promet s krmilnim žitom, ki bo preskrbovalo tudi novo tovarno s kurozo in ječmenom.

Tovarna je navezala tudi tesne stike z ostalimi podjetji te vrste v naši državi, in sicer s 5 manjšimi tovarnimi na Hrvaškem. Te tovarne so skupaj z ljubljansko zadržno ustanovijo strokovno združenje industrije živinske krme, ki bo skrbelo za strokovni napredek tovarin in za pravilno preskrbo podjetij s surovinami.

Do večeraj 30.000 obiskovalcev na Mariborskem tednu

Številne razstave na Mariborskem tednu je večeraj popoldne obiskalo nad 30.000 obiskovalcev. Med obiskovalci je v primeri z lanskim letom za sedaj malo Mariborčanov in večji del kmečkih ljudi, ki jih privabljajo pestra razstavišča vseh vrst kmetijskih strojev in naprav. Dokaj se ljudje zanimajo tudi za razstave družbenih organizacij in društev ter za izdelke podjetij kovinske industrije.

Prihranki, ki jih ni

Ali je letalo dražje prevozno sredstvo od železnice?

Jugoslovanski aerotransport smo naprosili za kratico kalkulacijo, ki bi pokazala nevezdržnost nekaterih starokopitalnih nazorov glede stroškov za potovanje z letalom. Gre zlasti za potovanja v tujino, kamor potuje večina naših ljudi z železnico, češ da pri tem precej prihranijo. Toda po tej kalkulaciji je potovanje z železnico znatno dražje, razen tega pa zahteva še ustrezno porabo deviz, hkrati pa letala JAT zaradi tega niso polno zasedena.

Če potuje kak predstavnik našega podjetja z vlakom denimo od Beograda do Londona tja in nazaj v II. razredu, plača za vožnjo 32.644 din. Ker traja potovanje v obeh smereh 83 ur, se pelje pač v spalnem vagonu, tako da znašajo potni stroški 50.644 din. Hkrati mu morajo plačati tri dnevnice, torej kakih 30 dolarjev. Po tej ceni 632 din bi zneslo to še 18.960 din. Skupaj torej 69.604 din. Devize je treba seveda kupiti na obračunskem mestu, kjer moraš plačati za dolar pet ali šestkrat več, tako da se skupni stroški ustrezno še povečajo.

Vožnja z letalom od Beograda do Londona in nazaj stane 44.505 din. Ker traja vožnja v eno smer samo 7 ur, bi lahko priznali potniku kvečjemu eno dnevnic, tako bi znašali stroški 50.925 din. Če uporabimo isti račun, bi bili torej stroški za potovanje z letalom na progi Beograd-Pariz najmanj za 7664 din manjši. Isto velja za vse ostale proge, na katerih letajo letala JAT.

Vse to so prihranki z gledišča samega podjetja, ki pošlje svojega predstavnika na pot. Še večji pa so prihranki tudi za skupnost. Potovanje po železnici v tujino plača potnik sicer v dinarjih, zato pa plača naša država tuji železnici ustrejni znesek v devizah. Za potovanje iz Beograda do Pariza v II. razredu je treba plačati 165 švicarskih frankov. Nasprotno pa se plača potovanje z našimi letali v tujino izključno v dinarjih.

Prednosti so tu očitne, le da jih naši ljudje na žalost premalo uporabljajo. Tu ne gre samo za predoskde glede potovanja z letalom, marveč tudi za neobveščeno. Seveda se dogaja, da posamezniki včasih vztrajajo na tem, da potujejo z vlakom samo zato, ker dobe več dnevnice v tuji valuti. Precej nejasnosti pa povzročata tudi premalo jasno formulirana določila v uredbi o potnih in selitvenih stroških, v kateri je rečeno: »Pristojni naredbodajalec lahko odredi tudi potovanje z letalom, če zahteva to korist službenega posla ali če bi bili stroški službenega potovanja zato manjši.« V takšni določbi so že sami po sebi izraženi zaostali nazori o letalu kot prometnem sredstvu. Ta določba je nepotrebnost, ker lahko podjetja sama presodijo, kdaj jim je potrebne ali bolj rentabilno, da pošljejo svojega predstavnika na pot z železnico ali letalom. Razen tega iz nje sledi, kot da je letalo v glavnem zmeraj dražje prevozno sredstvo, kar pa največkrat ni, zlasti če gre za potovanje v tujino.

Na mednarodnih konferencah statističnih institutov, ki so bile minul mesec v Rio de Janeiru, so jugoslovanski statistiki predložili referate s področja statistike v zvezi s krajevnim samoupravljanjem in statistiko o prebivalstvu. Konferencaom so prisostvovali jugoslovanski statistiki sta bila navzoča namestnik direktorja Zveznega zavoda za statistiko Miloš Macura in univerzitetni profesor dr. Dolfo Vogelink. Generalni tajnik Mednarodne unije za znanstveno raziskovanje prebivalstva je opozoril na velike izkušnje jugoslovanskih statistikov v zadnjih letih.

Jugoslovanski statistiki na mednarodnih konferencah

Na mednarodnih konferencah statističnih institutov, ki so bile minul mesec v Rio de Janeiru, so jugoslovanski statistiki predložili referate s področja statistike v zvezi s krajevnim samoupravljanjem in statistiko o prebivalstvu. Konferencaom so prisostvovali jugoslovanski statistiki sta bila navzoča namestnik direktorja Zveznega zavoda za statistiko Miloš Macura in univerzitetni profesor dr. Dolfo Vogelink. Generalni tajnik Mednarodne unije za znanstveno raziskovanje prebivalstva je opozoril na velike izkušnje jugoslovanskih statistikov v zadnjih letih.

Olajšana prodaja motornih vozil med privatniki

Davek po visoki stopnji pa bo treba plačevati pri prodaji med gospodarskimi organizacijami in privatnimi osebami

Pri prodaji motornih vozil se od začetka lanskega leta pobira prometni davek po visoki stopnji 400% za potniške avtomobile in 200% za ostala motorna vozila in motocikle. Ta visoki davek je bil potreben po uvedbi visokih vozilnih koeficientov za motorna vozila.

Z novo tarifo prometnega davka, ki je bila objavljena konec lanskega leta, pa je pooblaščen zvezni državni sekretar za narodno gospodarstvo, da v soglasju z odborom za gospodarstvo Zveznega izvršnega sveta izda predpise o prometnem davku ne le za motorna vozila, marveč tudi za njihove glavne dele (motor, ohišje menjalnika, diferencial, šasije itd.) ter na promet drugih strojev, naprav, instrumentov itd. Te nove predpise je državni sekretar za narodno gospodarstvo pravkar izdal v obliki odločbe o plačevanju prometnega davka na motorna vozila, stroje, naprave, instrumente in podobne izdelke, ki volja od dneva objave, to je od 27. julija.

Davek po tarifni številki 101 tarife prometnega davka se po tej odločbi plačuje na naslednje izdelke inozemskega izvora:

a) na promet motornih vozil za cestni promet (kamione, avtomobile, potniške avtomobile, avtomobilske traktorje, motocikle in podobno),

njihove priklole in njihove glavne dele, in sicer po stopnji 50% za motocikle in po stopnji 400% za vsa druga motorna vozila cestnega prometa, njihove priklole in njihove glavne dele;

b) na promet strojev, naprav, instrumentov in drugih podobnih izdelkov iz stroke 117 (kovinska industrija) in 119 (elektroindustrija) po stopnji 100%.

Davek po gornjih stopnjah pa se plača samo tedaj, kadar državni organi in ustanove ali gospodarske, zadržne in družbene organizacije kupujejo motorna vozila, njihove glavne dele ter stroje, naprave in instrumente inozemskega izvora od privatnih oseb oziroma kadar jih preprodajo privatnim osebami. Kadar pa gre za promet motornih vozil med privatnimi osebami, se pobira davek po stopnji 20% promet glavnih delov vozil, strojev, naprav itd., med privatnimi osebami pa je prost.

Davek po tej tarifni številki plača kupec od nabavne oziroma tržne cene ne glede na to, ali je bil pri vstopu teh izdelkov plačan prometni davek oziroma je bila plačana razlika v ceni, in brez oziroma na to, ali je prodajalec morda ob svojočasnem nakupu plačal davek po dosedanjih predpisih. Kadar se kot prodajalec pojavlja go-

spodarska, zadržna ali družbena organizacija oziroma državni organ ali ustanova, kot kupec pa privatna oseba, je prodajalec dolžan od kupca pobrati davek, sicer solidarno jamci s kupcem za plačilo davka. Isto velja pri prodaji s posredovanjem komisijske trgovine, ki mora račun izdati na ime dejanskega doseganega lastnika.

Brez potrdila o plačanem davku ni mogoča registracija motornega vozila, nabavljena v naši državi, na ime novega lastnika, razen če je vozilo nabavljeno od uvoznega trgovskega podjetja. Davek se tudi ne plača pri nakupu uvoženih strojev, naprav, instrumentov itd. od trgovinskega podjetja, ki je iz stroje, naprave, instrumente itd. uvozilo in je taka prodaja predmet poslovanja tega trgovinskega podjetja. S posebnimi predpisi bo še urejen promet z motornimi vozili, ki jih prodajajo tuji državljani ali tuje pravne osebe.

Konferenca tajnikov občinskih LO

Včeraj dopoldne je bila v prostorih kluba MLO konferenca tajnikov občinskih ljudskih odborov na področju novega ljubljanskega okraja. Na konferenci so obravnavali pereče naloge ob pripravah za volitve novih občinskih ljudskih odborov, ki bodo v večini občin že v prvi polovici avgusta.

Tajniki občinskih odborov so poročali o delu komisij za prenos poslov dosedanjih občinskih odborov. Ob koncu pa so razpravljali o organizaciji in pristojnosti bodočih občinskih ljudskih odborov. Obstajajo trije osnutki organizacije teh odborov in sicer za manjše, srednje in velike občine, ocenjujajo po številu prebivalstva in gospodarski moči občine.

Letošnji turizem v Sloveniji

Boljše uspehe nam je prinesel večji promet tujih gostov

V juniju, prvem mesecu prave turistične sezone, je tujski promet v Sloveniji pokazal boljše uspehe kakor lani. Število gostov je v primeri z lanskim junijem naraslo za 14% na 51.127, število nočitev pa se je povečalo za 7,3% na 129.877. Za naše turistično gospodarstvo so važne predvsem nočitve. Njih povečanje pa opade skoraj v celoti na inozemske goste. Pri tem je še značilno, da se je v nasprotju z razvojem v prejšnjih letih število nočitev inozemskih gostov v večji meri dvignilo kakor samo število teh gostov. V primeri z lanskim junijem je namreč število inozemskih gostov naraslo za 15,4% na 11.012, število nočitev pa kar za 31% na 29.541.

Domači turizem je v tem mesecu pokazal le skromno ožvirlenje. Čeprav je tudi število domačih gostov precej naraslo (in sicer število gostov iz Slovenije za 10,70%, gostov iz ostalih republik pa za 18%) kažejo nočitve teh gostov le nezaten dvig, in sicer pri gostih iz Slovenije komaj za 0,9%, pri gostih iz ostalih republik pa 2,8%. Po celotnem številu nočitev kažejo letos boljše razvoj klimatsko planinski kraji. V primorskih krajih je ostal letos v juniju tujski promet na lanski višini, v zdraviliščih pa je bil slabši.

Po podatkih za prvo letošnje polletje zaznamujemo podobno gibanje. Skupaj je Slovenijo letos

Zbor Zveze radioamaterjev Jugoslavije

Drugi zbor Zveze radioamaterjev Jugoslavije bo od 4. do 7. avgusta v Zagrebu v navzočnosti približno 400 tujih gostov. Ob tej priložnosti bodo strokovna predavanja, tekmovanja v spremanju in oddajanju, sestanek amaterjev-konstruktorjev, razstava radioamaterjev ter velik amaterski festival. Zveza radioamaterjev Jugoslavije šteje sedaj 20.000 članov.

Mednarodni trg

Beograd, 1. avgusta. Zahodnonemški trg preneša sadija in solivja. — München, 1. avgusta. Včeraj je prišlo na münchenski trg 54 vagonov breskev iz Italije po 118-140 dolarjev, 4 vagoni marele iz Madžarske po 180 dolarjev, 16 vagonov jabolk iz Italije po 65-80 dolarjev, 2 vagona sliv iz Italije po 90 dolarjev, 3 vagoni grozdja iz Italije po 160-175 dolarjev, 47 vagonov paradiznikov iz Italije po 40 dolarjev, 4 vagoni iz Madžarske po 40 dolarjev in 4 vagoni iz Jugoslavije, ki pa so jih oddali v komisijako prodajo, 5 vagonov čebule iz Jugoslavije v komisijako prodajo in 2 vagona paprike iz Italije po 90-100 dolarjev za tona.

Dne 1. avgusta je prišlo iz Italije 34 vagonov breskev po 120-140 dolarjev, 5 vagonov marele iz Madžarske po 180 dolarjev samo zdravo blago (mnogo gnilih), 11 vagonov jabolk iz Italije po 70-80 dolarjev in 1 vagon iz Jugoslavije (Vočape) po 55 dolarjev, 4 vagoni bruski iz Italije po 100 dolarjev, 1 vagon sliv iz Italije po 90 dolarjev, 1 vagon grozdja iz Italije po 160 dolarjev, 23 vagonov paradiznikov iz Italije po 35-40 dolarjev in 4 vagoni iz Jugoslavije — oddano v komisijako prodajo.

V Avstriji trg preneša sadija in solivja. — Dunaj, 1. avgusta. Včeraj je prišlo na dunajski trg 16 vagonov breskev po 118-140 dolarjev, 4 vagoni marele iz Madžarske po 180 dolarjev, 16 vagonov jabolk iz Italije po 65-80 dolarjev, 2 vagona sliv iz Italije po 90 dolarjev, 3 vagoni grozdja iz Italije po 160-175 dolarjev, 47 vagonov paradiznikov iz Italije po 40 dolarjev, 4 vagoni iz Madžarske po 40 dolarjev in 4 vagoni iz Jugoslavije, ki pa so jih oddali v komisijako prodajo, 5 vagonov čebule iz Jugoslavije v komisijako prodajo in 2 vagona paprike iz Italije po 90-100 dolarjev za tona.

Beograd, 1. avgusta. Zahodnonemški trg preneša sadija in solivja. — München, 1. avgusta. Včeraj je prišlo na münchenski trg 54 vagonov breskev iz Italije po 118-140 dolarjev, 4 vagoni marele iz Madžarske po 180 dolarjev, 16 vagonov jabolk iz Italije po 65-80 dolarjev, 2 vagona sliv iz Italije po 90 dolarjev, 3 vagoni grozdja iz Italije po 160-175 dolarjev, 47 vagonov paradiznikov iz Italije po 40 dolarjev, 4 vagoni iz Madžarske po 40 dolarjev in 4 vagoni iz Jugoslavije, ki pa so jih oddali v komisijako prodajo, 5 vagonov čebule iz Jugoslavije v komisijako prodajo in 2 vagona paprike iz Italije po 90-100 dolarjev za tona.

Dne 1. avgusta je prišlo iz Italije 34 vagonov breskev po 120-140 dolarjev, 5 vagonov marele iz Madžarske po 180 dolarjev samo zdravo blago (mnogo gnilih), 11 vagonov jabolk iz Italije po 70-80 dolarjev in 1 vagon iz Jugoslavije (Vočape) po 55 dolarjev, 4 vagoni bruski iz Italije po 100 dolarjev, 1 vagon sliv iz Italije po 90 dolarjev, 1 vagon grozdja iz Italije po 160 dolarjev, 23 vagonov paradiznikov iz Italije po 35-40 dolarjev in 4 vagoni iz Jugoslavije — oddano v komisijako prodajo.

V Avstriji trg preneša sadija in solivja. — Dunaj, 1. avgusta. Včeraj je prišlo na dunajski trg 16 vagonov breskev po 118-140 dolarjev, 4 vagoni marele iz Madžarske po 180 dolarjev, 16 vagonov jabolk iz Italije po 65-80 dolarjev, 2 vagona sliv iz Italije po 90 dolarjev, 3 vagoni grozdja iz Italije po 160-175 dolarjev, 47 vagonov paradiznikov iz Italije po 40 dolarjev, 4 vagoni iz Madžarske po 40 dolarjev in 4 vagoni iz Jugoslavije, ki pa so jih oddali v komisijako prodajo, 5 vagonov čebule iz Jugoslavije v komisijako prodajo in 2 vagona paprike iz Italije po 90-100 dolarjev za tona.

Gospodarski razvoj Makedonije

v zadnjih mesecih dosegel lepe uspehe na raznih področjih. Ustvarjeni so novi pogoji za napredek posameznih panog, posebno v rudarstvu. Tako bo samo v prihodnjem letu investirano 45 milijonov dinarjev za odkrivanje rudnih ležišč. Ta okraj slovi po izredno bogatih nahajališčih marmorja, sljude in drugih rudnin. Količina pa je njihova množina, ni znano, ker vse doslej še ni bila izvršena celotna ekonomska in geološka analiza nekaterih nahajališč. Predvideno je 25 milijonov dinarjev, da bi se končno omogočilo ugotoviti rezerve glin in bi se lahko začelo izkoriščati sljude. Tako bo keramična industrija dobila po kvaliteti skoraj edinstveno surovino v Jugoslaviji. Zdjaj se je izkoristi le 3 do 4 tisoč ton, računajo pa, da bo v prihodnjih letih proizvodnja narasla na 10 do 12.000 ton. Samo za kartiranje bo porabljeno 45 milijonov dinarjev. Kartiranje se bo vršilo na terenih Babine in Meriova. Tovarne v Prilepu uravnavajo svojo kapaciteto prav na osnovi rudnih bogastev priprepkake okraja. Tako je obstanek tovarne za elektro-izolacijski material odvisen prav od dobaviteljne glin. Letni 50 do 60-tonski izkop je za kapaciteto tovarne premajhen. To je tudi glavni vzrok, da v prihodnjem oktobru izpolnjuje le 50-60% plana. S proizvodnjo surovega porcelana pa se

GOSPODARSKI NAPREDEK V MAKEDONIJI

Velika razlika med nekoč in danes

bro leto bo oranžerija dobila stekleno streho in zelenjava bo pod njenim varstvom rasla kot v toplem poletju. — Banske ima tudi kopalnišče poslopje z okroglim bazenom in stranskimi prostorji. Poslopje je stalo dolgo časa nepopravljeno, zdaj pa je renovirano. V kopalnišče uspešno zdravijo razne bolezni, kot n. pr. revmo, isijas, želodčni čir, gastritis in razne vrste ženskih bolezni. Poleg večjega hotela je za goste zgrajena tudi nekaj enonadstropnih hiš. Predvidena je tudi gradnja nove ceste Strumica-Bansko, ki bo dolga okrog 8 km. Tako se Banske postopoma razvija in raste v moderen kopalniški kraj. K njegovemu vzponu so mnogo pripomogli domačini sami, ki so žrtvovali mnogo ur prostovoljnega dela za gradnjo hiš, parkov in cest.

Velike važnosti je za Makedonijo naravno pogozdovanje. Po vojni so začeli pogozdovati vse one goščave, ki so bile dolga desetletja zapuščene. Posebno skrb za to kažejo v Krivi Palanki. Nekoč so se okrog Krive Palanke rasprostrili širni gozdovi, ki so segali do mesta. Toda še pred prvo

balkansko vojno so bili mnogi od teh uničeni, za njihovo obnovu pa se ni pobrigal nihče. Po minuli svetovni vojni je ljudska oblast prevzela skrb tudi za to. Samo v preteklem letu je bilo pogozdeno 120 hektarov goščav, 300 ha gozda pa je bilo skrbno negovano. Zasaženih je bilo 740.000 sadik, v glavnem platana, murva in oreh. Za vse to je bilo porabljeno nad 3 milijone dinarjev, letos pa bodo potrošili še več denarja, kar pomeni, da bodo pogozdili še več goščav. Z racionalnim izkoriščanjem gozdov so lanske leto dobili 23.000 kubičnih metrov drv in 200 kubičnih metrov gradbenega lesa, s čimer je dosežen dohodek okrog 11 milijonov dinarjev. Večje izkoriščanje gozdov je poleg drugih čimteljev omogočilo predvsem nad 2 km dolga gozdna pot, ki je bila zgrajena lani in ki je stala gozdno gospodarstvo okrog 2 milijona dinarjev. Da bi bilo izkoriščanje gozdov čim bolj racionalno, bodo v okraju Kriva Palanka pazili na to, da ne bo gradbeni les rabljen za kurivo. Računajo, da bo letos skupna proizvodnja gradbenega lesa in lesa za kurivo znašala 25.000 m³

Velika je skrb za ureditev mest. Za komunalno ureditev Bitole bo letos izdano 150 milijonov dinarjev. Dograditev mestnega vodovoda, ki se gradi že nekaj let, bo zahtevala 35 milijonov dinarjev. Predvidevajo, da bo letos gradnja vodovoda končana. Drug važen objekt, ki so ga začeli graditi že lani, je struga reke Dragor. Lanske leto je bila ta zaradi poplav zelo poskodovana. Za njeno ureditev bo letos izdano 14 milijonov dinarjev. Mesto bo dobilo tudi moderno kopalnišče, ki bo stalo okrog 12.200.000 din. K tej vsoti bodo po svoji moči prispevala tudi razna mestna podjetja. Za zgraditev stanovanjskih hiš bo izkoriščeno 40 milijonov 800.000 din. Ostala sredstva bodo porabljena za vzdrževanje in razširitev parkov ter električne mreže.

Štip, središče vzhodne Makedonije, se iz propadajočega bazarskega mesta čez dneva v dan lepega razvija v moderno industrijsko mesto. Zraše so nove tovarne in podjetja, puste okolišnje goščave pa bodo kmalu zasajene z drevmi. Gola površina okolišnje reke Otinje večkrat povzročajo občut-

no škodo, zato so začeli s sistematskim pogozdovanjem. Pogozdovanje se je vršilo na parcelah, medtem ko so površja v območju Otinje čistili. Največ se zdaj pogozduje ob samem izlivu Otinje, ker je tam najmočnejši pritisk hudournikov in ker je to ozemlje za pogozdovanje najpripravnjše. V bližnji bodočnosti bo Štip imel velik gozdni park na področju Karakusa. Ta park bo služil kot središče za razvedrilo in kot najbližja izletna točka. Za pogozdovanje bodo izrabili najdopornejše vrste dreva, ki ustrezajo klimatskim, pedološkim in geološkim pogojem: mandelj, akacija, jesen, hrast, doliplo in druge. Ker je tu v poletnih mesecih visoka temperatura z vročimi in suhim vetrovi, se bo pogozdovanje vršilo jeseni in v zgodnji zimi. Na področju Karakusa bo uporabljeno okrog 60.000 sadik raznih listovcev, 200.000 sadik iglavcev in 120.000 okrasnih grmičev. Za pogozdovanje je potrebnih gozdni nasad v obsegu 5 do 8 ha in oranžerija z dvanajstimi toplimi gradnjami. Končni račun vseh teh del znaša okrog 30 milijonov dinarjev. Kar je seveda precej, vendar ne preveč za temeljite preobrazbe mesta, ki bo raslo sredi bujnega zelenja, medtem ko je doslej ždelo sredi enolične kamenite pokrajine, le tu pa tam obrobjeno z redkimi vinogradi.

SEDELOVANJE ZNANSTVENIKOV Z VSEGA SVETA

Atomi v miroljubne namene

Prva mednarodna konferenca za uporabo jedrske energije v mirnodobne namene

Dne 8. avgusta se bo začela v Zenevi mednarodna konferenca za mirnodobno uporabo jedrske energije. Na njej bodo delegati, najuglednejši znanstveniki iz mnogih dežel, proučili možnosti še večje uporabe jedrske energije v mirnodobne namene.

Kako je prišlo do konference

Lani v decembru je Generalna skupščina Združenih narodov sklenila, da bo sklicana mednarodna tehnična konferenca vladnih predstavnikov, na kateri bi pod vplivom ZN proučili pota za razvoj uporabe jedrske energije za mednarodnim sodelovanjem. V resoluciji je bilo izraženo prepričanje »da bi bilo treba iz pomembnega odkritja jedrske energije izvirajoče koristi vključiti v delo za človeštvo«. Na skupščini je bilo izraženo prepričanje, da bi se uporaba jedrske energije kar najbolj razvila samo v miroljubne namene, za blaginjo človeštva, ne pa za njegovo pustobo.

Na podlagi takšne mednarodne ustanove je dal predsednik Eisenhower 8. decembra 1953 v svojem govoru pobudo za sklicanje mednarodne konference o jedrski energiji. Za konferenco v Zenevi so pripravili predstavniki ZDA 174 referatov, znanstveniki Sovjetske zveze 72, Velike Britanije 69, Francije pa 33. Mnogo referatov so pripravili tudi predstavniki Kanade, Norveške, Švedske, Indije, Jugoslavije, Argentine, Brazilije in drugih dežel.

Sej bo 59

Med konferenco bo 59 sej, od teh samo 7 plenarnih. Vse seje bodo trajale skupaj 165 ur. Udeleženci konference bodo razdeljeni v 3 sekcije: 1. fizika, 2. kemija in metalurgija, 3. biologija in zdravništvo. Sestanki bodo v Palači narodov, ki jo zdaj nekoliko preurejajo za konferenco. Plenarni sestanki bodo v veliki dvorani za skupščino, ki jo bodo povezali s sosednjimi dvoranami. V njih bodo lahko novinarji in občinstvo spremljali debato na velikih televizijskih platnih. Znanstveniki ne bodo mogli ničesar obravnavati zaupno.

Na tej konferenci bodo najbrž objavili nove vesti o atomski energiji, čeprav njena naloga ni izmenjava informacij, marveč spoznavanje vsega človeštva z vprašanjem izkoriščanja jedrske energije v mirnodobne namene.

Priredili bodo več razstav

V okviru konference v Zenevi bodo organizirali tudi več razstav znanstvenega in poljudnega značaja. Eno razstavo čisto strokovne narave bodo organizirali v mednarodnem sodelovanju. Za to razstavo so poslale ZDA reaktor in v njegovi organizaciji sodelujejo še Sovjetska zveza, Francija, Velika Britanija in skandinavске dežele. Druga razstava bo bolj poljudnega značaja, namenjena občinstvu. Razstavalcev bo 149, od teh 49 iz Francije, 26 iz ZDA, 26 iz Velike Britanije, 24 iz Švice itd. Na teh razstavah bodo prikazani modeli in makete o napredku uporabe jedrske energije v industriji, medicini in kmetijstvu.

Konferenco so sklicali Združeni narodi

Organizacijo konference so zagnali generalnemu tajniku ZN Hammarskjöldu in posebnemu svetovalnemu odboru, v katerem so bili predstavniki Brazilije, Fran-

cije, Indije, Kanale, ZDA, Sovjetske zveze in Velike Britanije. Ta odbor je na prvi seji sklenil, da bo konferenca v Zenevi od 8. do 29. avgusta in da bo postal vabila vsem članicam Združenih narodov, kakor tudi vladam 24 dežel, ki niso članice ZN, pač pa člani njenih specializiranih agencij. Povabljenih je bilo torej 84 dežel.

Generalni tajnik ZN je postal vabila na konferenco že 1. februarja 1955. Pri tem je obvestil vlade, da je bil za predsednika konference imenovan indijski znanstvenik dr. Homi Bhaba, predsednik komisije za jedrsko Indijo, za generalnega tajnika pa prof. Walter Witman s tehnološkega inštituta severnoameriške države Massachusetts.

Že med pripravami na to konferenco so često poudarili, da bo čisto znanstvena in brez političnega značaja. Na njej ne bodo sprejeli resolucij, ne odobrvali priporočil. Na konferenci se bodo zbrali najuglednejši znanstveniki in drugi strokovnjaki iz raznih krajev sveta. Po številu udeležencev, pa tudi po doseganih znanstvenih sadovih bo to najmočnejši zbor znanstvenikov, kar jih pozna zgodovina. Organizatorji računajo, da se bo zbralo v Zenevi kakih 1200 delegatov in približno 800 znanstvenih opazovalcev. Razen njih bodo sodelovali na konferenci tudi interesi, kakor so predstavniki finančnih ustanov, ekonomisti in poslovni ljudje. Napovedanih je

tudi 500 novinarjev. Na konferenci bodo proučili 463 referatov iz 28 dežel.

Jugoslovanska delegacija

Na prvi mednarodni konferenci o uporabi jedrske energije v mirnodobne namene bo zastopala Jugoslavijo delegacija, v kateri bo 15 do 20 članov. Naša delegacija bo sodelovala s 17 referati o vprašanjih, ki jih bodo obravnavali v Zenevi. V enem referatu pa bo prikazano delo na področju jedrskih raziskav v naši državi.

Obeta se velik uspeh

Ta nova »zenevska konferenca« bo čisto znanstvena značaja, kakor je bilo že večkrat poudarjeno. Vendar pa ni nobenega dvoma, da bo politični položaj na svetu bistveno vplival na njen izid. Razmere, v katerih se bo vršila, so zelo ugodne. V istem mestu je bila pred nekaj dnevi končana čisto politična konferenca, ki je znatno utrla pot tej znanstveni konferenci. Sovjetski ministri predsednik Bulganin je rekel v Zenevi, da je Sovjetska zveza pripravljena sodelovati v agenciji za jedrsko energijo brž ko bo ustanovljena. Na drugi strani bo popuščanje napetosti na svetu in upostavljanje pogojev za mednarodno sodelovanje ugodno vplivalo na vzdušje, v katerem se bo vršila prva mednarodna konferenca o uporabi jedrske energije v mirnodobne namene.

Tuji rudarji v Angliji

Zaposlitvi nameravajo 20.000 Italijanov in Avstrijcev

London, 1. avgusta (Tanjug). Angleška uprava za premogovnike je sklenila zaposlitvi v angleških premogovnikih tuje delovno silo, večinoma rudarje iz Italije in Avstrije. Zaposlitvi nameravajo 20.000 tujih rudarjev,

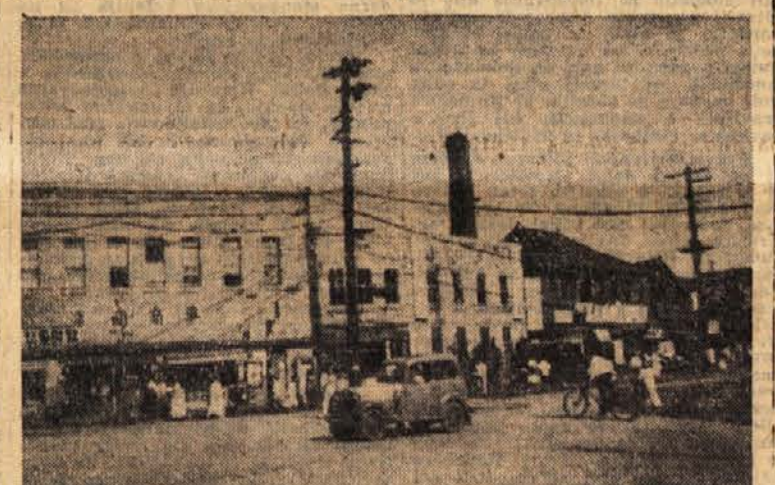
da bi nakopali za angleške potrebe dovolj premoga. Vladna uprava za rudnike se že pogaja z narodno zvezo angleških rudarjev. Brez njene privolitve namreč ne bo mogla uresničiti tega sklepa. Izvršni odbor Zveze rudarskih delavcev, ki zastopa 670.000 rudarjev, je sklical za petek posebno sejo, na kateri bo proučil vprašanje zaposlitve italijanskih in avstrijskih rudarjev. Predsednik zveze Jones je sročil izjavil, da bi 20.000 tujih delavcev odstranilo pomanjkanje delovne sile v angleških premogovnikih. Znani sindikalni prvak angleških rudarjev Sam Watson je pred dvema dnevnoma v Durhamu izjavil, da je stvar angleških rudarjev, da odstranijo krizo v preskrbi s premogom. Proti zaposlitvi tuje delovne sile v premogovnikih pa bodo najbrž nastopili predstavniki yorkshirskega področja, ki je največje v Angliji, saj šteje 140.000 rudarjev in 115 rudniških jaškov.

Zapleti na Koreji

Seul, 1. avgusta (AFP). Južnokorejska vlada je davi objavila poročilo, v katerem zahteva, naj se severnokorejske čete umaknejo z vsega področja južno od 38. vzporednika. V poročilu je rečeno, da bo vlada ukrenila vse potrebno, da bi znova upostavila svojo veljavo na tem »izgubljenem ozemlju«. Južnokorejska vlada zlast omenja mesto Koesong, polotok Ongdozin in severni breg ustja reke Han ter opozarja, da so to položaji, ki omogočajo severnokorejskim četam, da bi z lahkoto zavzele Seul.

Ustavna kriza v Singapuru

Singapur, 1. avg. (AFP). Britanski minister za kolonije Allen Lennox Boyd, ki je včeraj prispel v Singapur, se je davi razgovarjal s predsednikom singapurske vlade Davidom Marshallom o ustavni krizi, ki je nastala v tej koloniji zavoljo tega, ker britanski guverner ni hotel sprejeti zahteve predsednika vlade, naj imenuje nove ministre. Predsednik singapurske vlade je nedavno zagrozil z odstopom. Skupščina pa je sprejela resolucijo, s katero zahteva novo ustavo. Sinoči se je Lennox Boyd sestel z britanskim guvernerjem v Singapuru Robertom Blackom.

Ulica v Seulu

Spopad med delavstvom in policijo

Odbite zahteve delavstva železarn v Saint Nazairu

Saint Nazaire, 1. avg. (AFP). Dames so v železarnah v Saint Nazairu, kjer so se stavkajoči pred mesecem dni spopadli s policijo, ponovno izbruhnili hudi izgredi. Dasi ko delavci demonstrirali, ker so delodajalci zavrnili zadnje predloge glede zvišanja plač. Razbili so železna vrata, ki vodijo v uradne prostore direkcije. Znatne policijske enote so preprečile dostop v poslopje direkcije. Popoldne so se sestali sindikalni

funkcionarji in direktor tovarne. Ko so jim sporočili, da so njih delegati doživeli neuspeh, so se delavci v tovarni zabarikadirali. Policija je posredovala in spopad s kamenjem in solznilnim plinom med delci in policijo je trajal več kot eno uro. V spopadu je bilo nekaj ljudi laže poškodovanih. Sindikalni funkcionarji so prosili, naj o tem primeru razsodi okrožni načelnik oddelka za delo in delovno silo.

DRŽAVA V GOSPODARSTVU

PRIVATNE KORISTI NISO MOGLE RAZBITI TVA — KOMPROMIS ALI PORAZ NASPROTNIKOV JAVNE LASTNINE VIROV?

NEW YORK, julija. Spor med privatnim kapitalom in pristaži države intervencije v ameriškem gospodarstvu je prišel v novo fazo. Ob vprašanju usode hidroenergetskega sistema doline reke Tennessee (znanega z imenom Tennessee Valley Authority — TVA) obravnava družbeno vprašanje, zelo važno za bodoči notranji razvoj dežele.

TVA je nastala pod demokratsko administracijo predsednika Franklina Roosevelta. Sistem umetnega namakanja Jezov in elektraren, upostavljen leta 1933, je prinesel v 22 letih državi Tennessee in okolici krajem zboljšanje življenjskega standarda za 20 % (v smislu kupne moči) na prebivalca. Kontrola vodnega toka, ki jo je začela država uveljavljati v času New Dealja, je zmanjšala škodo, ki so jo povzročale poplave, za blagovnega prometa več ko desetkrat toliko kWh kakor pred zgraditvijo TVA. Stevilno potrošnikov električne energije se je povečalo za blizu 200.000, elektrificirani so nad polovico farm na tem področju (pred letom 1933 je imelo elektriko komaj 3,5 % hiš), povprečna potrošnja elektrike na prebivalca pa je dosegla približno 250 kWh nasproti 1500 kWh, kolikor znaša povprečje za vse ozemlje ZDA.

Eden največjih uspehov TVA, hkrati pa tudi najmočnejši argument pristašev državnega poseganja v gospodarsko življenje in izgradnja pa je v tem, da je v državi Tennessee električna energija zdaj po 1,57 dolarja kilovatna ura, vtem ko stane električna energija v privatnih elektrarnah 3,93 dolarjev. Razen tega pa so na močno povečanju številno zaposleni, zgradili letovišča in parke ugodnejo industrijo razvotnejše v gospodarstvu vse doline Tennessee.

Afera Dickson-yates

Lani junija je republikanska vlada sklenila dovoliti privatno kombinato, znanemu z imenom Dickson-Yates, zgraditi elektrarno v zahodnem Memphisu. Stroški bi znašali nad 100

milijonov dolarjev in elektrarna bi dajala 600.000 kWh električne energije. Kot razlog je navedla, da TVA z razpoložljivimi zmogljivostmi ne more izpolniti pogodbe o preskrbi z električno energijo, ki jo je sklenila s mestom Memphisom, ker preskrbuje naraščajoče instalacije državne komisije za atomsko energijo. Zato bi privatni kombinat prodajal električno energijo sistemu TVA, ta pa bi potem lahko izpolnjeval svoje obveznosti.

Sklep je pomislil smago privatnih koristi. Z njim je bila odklonjena zahteva upravnega odbora TVA, da bi dobil zvezni kredit in sam zgradil dodatne elektrarne. Ker pa bi bila cena Dickson-Yatesove toka enaka, če ne še večja, kakor je zahtevalo ostale privatne družbe, so pristaži TVA smatrali pogodbo za začetek likvidacije državnega sistema v dolni reki. Kakor glede finančnega učinka, tako je bila ta akcija tudi natečajna stališča obrnjena v to smer.

Pod vodstvom demokratskega senatorja Kefauera sta se država Tennessee in opozicijska stranka v senatu odločno uprli vladnemu sklopu. Kefauerjev odbor je začel preiskavo, v kar vključuje tudi pregled pogodbe, da se pogodba s Dickson-Yatesom približno »krsitvi« kazenski zakon. Demokrati so zlasti udarili po tem, da je dobila privatna družba koncesijo brez javne licitacije, s pogoj, ki jih je sama narekovala in da je bil glavni svetovalec državne proračunske komisije za izpolnitev načrta hkrati predstavnik družbe, ki je ta načrt finansirala.

Republikanski stranki pa se je kljub demokratski večini v Predstavnih domu posrečilo izglasovati dovoljenje za uveljavljanje Dickson-Yatesove pogodbe. Zato je senat sklical enomozčni pogodbo s tem, da bi odrekli privolitve drugega doma. V tem trenutku pa je mesto Memphis razglasilo, da bo samo zgradilo elektrarno za svoje potrebe in da bo oporečno TVA pogodbeno obveznosti ter odklonilo električni kot privatnih elektraren.

Ukrep občine Memphis ni bil nobeno presenečenje. Mesto je že leta 1938 odstranilo zadnje privatno električno družbo in jemalo vso električno energijo od državnih elektraren. Sprčo

nevarnosti, da bi se vrnil v stare razmere, v številni dvojno zvišanje cen elektrike, je mestna uprava sklenila, da bo sama investirala in poskrbela za lastne vire. Vladi ni kazalo drugo, kakor proučiti odpoved pogodbe z Dickson-Yatesom.

Tako je TVA dosegla pripoznanje statusa quo. To ni bila popolna zmaga pristašev javne lastnine, ker so zahtevali in še zahtevajo ne le obstoj, marveč tudi razširitev sistema. Vsekakor pa je bilo to poraz privatnih koristi.

Ugotovitev Hooverove komisije V vrsti predlogov, ki jih je pravkar izročila na pristojnem mestu komisija bivšega predsednika Hoovera, ki je imela nalogo proučiti operacije vladnih organov, je eden pokazal, da bo za TVA še ni končan. Komisija je zahtevala, naj TVA »prenehna konkurirati privatnim elektrarnam in živigne cene električne energije na raven, ki jo terjajo le-te.« (V Tennessee je električni tok dvakrat cenejši kakor v sosednjem Arkansasu.) Hooverov predlog vladi je bil sad dela »Izvidniške skupine« ki jo je vodil upokojeni admiral Ben Morel. Njegov poročilo komisiji, obsegajoče približno milijon besed, je zahtevalo, naj zvezna vlada likvidira vse poslovanje v gospodarstvu in izroči privatnemu kapitalu svoje naprave, v številni TVA. Morel je sporočil, da znašajo dosegane investicije države v gospodarsko dejavnost skupaj z odobrenimi krediti 38 milijard dolarjev. Na pristojnem mestu proučujejo načrte, ki bi to vsoto dvignili na 78 milijard.

Dvanajst članov Hooverove komisije ni sprejelo Morelovih predlogov v celoti. Večina 8 članov se je strinjala s tem, da bi pripravili zvišanje cen izdelkov državnih instalacij in s tem likvidirali privlačno stran državne intervencije v gospodarstvu. Manjšina 4 članov pa je izrazila ločeno mnenje. Eden od članov komisije je izjavil, da je ugotovitev Hooverove večine »nekoristna, če ne nevarna« glede na pomanjkanje električne energije v luči naraščajočih potreb vojne industrije. (Strokovnjaki računajo, da bo potrebovala Amerika leta 1975 štirikrat več električne energije, kakor je danes.) Zmogljivost, če bodo dajale atomske elektrarne 20 % energije.) Razveljavljanje pogodbe z Dickson-Yatesom je pomnilno konec faze spora v zadevi udeležbe države v ameriškem gospodarstvu. Hooverovi predlogi so začeli drugo fazo, s približevanjem predsedniških volitev, na katere se ameriški politiki že podirajo letno vneto pripravljajo, se bo spor še bolj zaostroil. Demokrati računajo, da bo stalisti republikanske vlade v dobro privatnih koristi prineslo opoziciji mnogo glasov. Javnost, pravilo, večinoma pozdravlja načela državnega poseganja v gospodarstvo in odločila se bo za tiste, ki se bodo zavezali, da bodo ta načela uveljavljali.

Nerazsodnost

Po Titovem govoru v Karlovcu je več nemških časnikov s poudarkom opozorilo vlado v Bonnu, da je treba mnogo bolj upoštevati upravičene jugoslovanske terjatve. Opozorili so na potrpežljivost naše države, na razumevanje, ki ga je zmeraj izpričala za vprašanje Nemčije, in ga primerjali z nerazumevanjem, na katero zadevajo jugoslovanske zahteve.

So pa tudi primeri drugačne vrste. Tako je n. pr. »Industriekurir«, ki izraža mnenje vplivnih skupin veleindustrijcev, objavil članek, iz katerega veje izrazilo sovraštvo do naše države. Treba je takoj omeniti, da ne gre zgolj za to, da so v članku netočni podatki o jugoslovanskih terjativah. O tem smo pri nas povedali in napisali že dovolj. Sicer pa, če skuša nekdo postaviti dozdevno

objektivnost netočnih podatkov proti »nerazumljivim« jugoslovanskim zahtevam, kar včasih delajo v Zahodni Nemčiji, in če gre tebi nič meni nič prek gmotnih in moralnih obveznosti Nemčije in okolščin, v katerih so nastale, priča to o težavah v zvezi z moralo avtorjev. Toda to še ne bi zaslužio posebne pozornosti.

V primeru »Industriekurirja« je značilnejši okvir, v katerem servirajo takšna »dejstva«. »Jugoslovanska javnost opaža,« piše ta časnik, »velik dotok nemških turistov, ki prinašajo deželi mnogo denarja, jugoslovanska javnost opaža, da je Zahodna Nemčija znova postala najboljši kucep Jugoslavije,« in zato najbrž ne bi bila vesela, če bi vse te dobrote kakorkoli prenehale dotekati.

Mi pa pripominjamo, da tu ni bistveno niti to, da bi temeljita gospodarska analiza morda pokazala, da koristi od tega turističnega dotoka niso kdo ve kako velike, in tudi ne to, da ima od gospodarskih stikov med nami nemška stran najmanj toliko koristi, kakor jugoslovanska, in da ni nič manj zainteresirana na njihovem pospeševanju. Nedopustna je nadutost, prednost takšnih »ocen« in ukrepov, poskuša nekoga, ki ima zelo mnogo razlogov, da je naproti naši deželi pazljivo in spoštljivo, da se postavi v vlogo nekakšnega dobrotnika, ki lahko bere levite neuhvaležnemu varovancu. Mar ni dovolj primerov pokazalo, da povzročajo takšni ukrepi pri nas prav nasproten učinek, kakor so ga najbrž nameravali doseči?

Takšen ton nesramnosti nekateri krogi v Zahodni Nemčiji žal uporabljajo pogosteje, kadar govore o drugih deželah in o stikih z njimi. Treba je jasno povedati, da takšne manire ne morejo koristiti tem stikom. Nedavno je neki nemški časnik v komentarju o Zenevi stvarno opozoril: »Psihološka vojna je končana in nemški glas bo v zahodnem koncertu kmalu zvenel prijetno samo, če bo v skladu s temeljnimi akordom popuščanja napetosti.« Navset je dober. Dobro je tudi to, da je v nemški javnosti in resnem tisku slišati glasove protesta proti nerazsodnosti.

G. Altman

Bojkot ladij namenjenih v Goo

Bombay, 1. avgusta (Reuter). Predstavniki sindikata prometalnih in pristaniških delavcev v Bombayu je izjavil, da bodo pristaniški delavci v četrtak najbrž začeli bojkotirati tuje ladje, namenjene v portugalsko kolonijo Goo. Tako bo ustavljeno natovarjanje in iztovarjanje kakih 8 ladij mesečno, v glavnem angleških. Najbrž bodo 12. avgusta pred portugalskim konzulatom v Bombayu demonstracije po simbolični stavki, o kateri so snoči sprejeli sklep predstavniki bombayskih sindikatov.

Ustavna kriza v Singapuru

Britanski minister za kolonije je odpotuje jutri na Borneo in Saravak. Sredi avgusta naj bi se vrnil v Singapur.

Železniški promet Severni Vietnam-Kitajska

Hanoi, 1. avg. (Nova Kitajska). Danes je bil vzpostavljen železniški promet med Severnim Vietnamom in Kitajsko. Ob tej priložnosti je bila na železniški postaji v Hanoju slovesnost, na kateri je minister za promet Tran Bang Kou dejal, da bo uvedba te železniške proge pripomogla k razširitvi kulturnih in gospodarskih stikov med Kitajsko in Severnim Vietnamom.

Z VSEH STRANI SVETA

VELIKA BRITANIJA
NOVA VRSTA LETAL
London, 1. avg. (Reuter). Britanski bombniki tipa »Valiant« je na poti v Avstralijo preletel progo London-Bagdad v rekordnem času 4 ure in 51 minut. Letalo je letelo s povprečno hitrostjo 339 km na uro. »Valiant« je eno izmed najnovjših britanskih letal na reaktivni pogon.

POSARJE
PLAVZ SE JE PORUSIL
Saarbrücken, 1. avg. (AFP). V saarskih jeklarnah »Dielingen« se je ponoči iz neznanega vzroka porušil plavz. Razžarjeni koksi je prizadel težke poklobove 7 delavcem, od katerih jih je četvorica v bolnišnici zaradi opeklin umrla.

ITALIJA
KONGRES ESPERANTISTOV
Bologna, 1. avgusta (AFP). Včeraj se je začel v navzočnosti 1800 delegatov iz 13 dežel IV. svetovni kongres esperantistov. Na kongresu razpravljajo o uporabi esperanta v različnih delavnostih evropskih skupčin in gibanj.

FRANCIJA
PORAVNAVA Z ROMUNIJO
Pariz, 1. avg. (AFP). Francosko zunanje ministrstvo je objavilo, da je bil med francosko in romunsko vlado sklenjen sporazum o izpostavitvi 5 fran-

coskih državljancev, ki prestajajo kazen v Romuniji. V skladu s tem sporazumom je francoska vlada ukinila prepoved izvoza francoskega blaga v Romunijo, ki velja od 18. junija. V sporazumu je rečeno: »V želji, da bi poglabil svoje odnose, sta se obe vladi sporazumeli, pospešiti kulturno izmenjavo med LR Romunijo in Francijo.«

NIZOZEMSKA
PROTESTNA STAVKA
Rotterdam, 1. avgusta (Reuter). Dvanajst tisoč rotterdamskih pristaniških delavcev, nezadovoljnih z novimi mezdami, je danes začelo enodnevno protestno stavko. Le-ti protestirajo proti novemu sporazumu o kolektivnem delu, ki je bil nedavno sklenjen med Zvezo prevoznih delavcev in delodajalci. Neodvisna federacija delavskih organizacij trdi, da je bil ta sporazum sklenjen vzišč močnemu nasprotovanju pristaniških delavcev.

BOLGARIJA
PREISKOVALNA KOMISIJA OBISKALA KRAJ NESREČE
Atene, 1. avg. (AFP). Izraelsko poslaništvo v Atenah je objavilo, da je preiskovalna komisija letalske družbe »El Al«, ki je bilo njeno potniško letalo »Constellation« dne 27. julija sestreljeno nad bolgarskim ozemljem, obiskala kraj nesreče in pregledala ostanke ponesrečenega letala. V spremstvu članov komisije so bili predstavniki bolgarskih oblasti in izraelski oficirji.

ALŽIR
SPET ŽRTVE
Alžir, 1. avgusta (AFP). V soboto je bilo v Alžiru ubitih osem ljudi, šest pa ranjenih. Varnostne enote so aretirale enajst ljudi. V bližini Palestre je neka orožniška patrulja ubila tri upornike, ki so skušali pobegniti. V bližini Constantna so uporniki ubili dva muslimana.

INDIJA
GLEDE NABAVE LETAL
SE NI ODLOCILO
New Delhi, 1. avgusta (AFP). Indijska vlada še ni začela pogajanj s SZ o nakupu sovjetskih reaktivnih letal Mig-17, kakor povzemajo iz članka, ki ga je včeraj objavil londonski »Sunday Express«. Indijska vlada prav tako še ni nikogar sklenila glede nakupa vojaških letal, ki jih potrebuje. Doseje je Indija kupovala letala ne glede na njih izvor, le da so njih lastnosti ustrezale potrebam indijskega letalstva.

UREDITEV OBMEJNEGA PROMETA S PAKISTANOM
New Delhi, 1. avg. (AFP). Indija in Pakistan sta se sporazumela, da bodo od 1. avgusta lahko potniški vlaki na mejni prog vozili iz ene dežele v drugo. S tem bo Pakistan preprečil prometne težave, ker se indijsko ozemlje v širini približno tisoč milj razteza med obema deloma Pakistana.

VELIKE POPLAVE
New Delhi, 1. avg. (AFP). Velike poplave, ki so prizadele Severno Indijo, so postale še prava narodna nesreča. Reke so po novem deževju jele ponovno naraščati. Najbolj je ogrožena država Uttar Pradesh ter mesto Gorakpur. Na področju Biharja je kakih 1200 vasi odrezanih od drugih krajev. Predsednik vlade Nehru bo v prihodnjih dneh z letalom pregledal povplavljene kraje.

JAPONSKA
HUDA EKSPLOZIJA
Tokio, 1. avg. (AFP). V nekem skladišču v Toikiu je eksplodirala velika množina raket za ognjemete. Dosele so ugotovili 15 mrtvih in 30 ranjenih. Eksplozija je povzročila požar, ki je uničil 15 bližnjih hiš. Vzrok eksplozije še ni znan.

CILE
ŽRTVE POTRESA
Santiago, 1. avg. (Reuter). Danes je bilo objavljeno, da še ni znana usoda 34 ljudi, ki so postali žrtve močnega izbruha ognjenika Nihauis, kakih 900 kilometrov južno od Cile. Ognjenik je baje že nehal bruhati, vendar je steherni promet s tem področjem prekinjen. Kakih 200 ljudi je odrezano od drugih krajev.

VELJALVJANJE UREDBE O PLAČAH

Šele na pol pota

Tarifnih pravilnikov še niso povsod sprejeli. — Tudi pravilnik o premijah se je zakasnili

Najnovjši podatki komisije za plače kažejo, da delo v zvezi s potrjevanjem tarifnih pravilnikov še ni končano. V Srbiji je še nad 670 pravilnikov v komisijah za plače, ki jih še niso potrdile, obravnavajo pa še kakih 600 pravilnikov. Na Hrvaškem je položaj nekoliko boljši. Tam je v komisijah samo 650 pravilnikov. V ostalih republikah so opravili ta posel menda nekoliko uspešneje, tako da v Sloveniji, Makedoniji in Črni gori sploh ni podjetij, v katerih bi tarifni pravilniki še ne bili uveljavljeni. Bosna in Hercegovina sta nekje v sredini; v teh dveh republikah samo 65 podjetij še nima sestavljenih pravilnikov.

Zakasnitev v uveljavljanju nove uredbe o plačah in potrjevanje novih pravilnikov onemogoča, da bi ugotovili višino plače, čeprav sta minila že dva meseca, odkar bi morala biti uveljavljena uredba. Nepopolni podatki zvezne komisije za plače pa kažejo, dokaj neizenačeno zvišanje plač po posameznih republikah. V tem ko so n. pr. v Srbiji v primerjavi s istim obdobjem lanskega leta zvišali plače za 100,3%, so jih zvišali na Hrvaškem za 111,5%, v Sloveniji za 103,5%, v Makedoniji za 100,4, vsem ko znaša ta indeks v Bosni in Hercegovini po nepopolnih podatkih samo 99,7%. Za Črno goro ni na razpolago urejenih podatkov. Povečanje plačnega sklada je torej občutno in po dosedanjih podatkih znaša povprečno 1.130.000.000 din. Bolj elastično nagrajevanje za večji učinek bo vsakekor ugodno vplivalo na povečanje storilnosti, ševeda če so določeni kriteriji, na podlagi ka-

terih se določa in nagraduje večja storilnost. Pa tudi delo v zvezi s določanjem teh kriterijev in potrjevanjem pravilnikov o premijah ter pravilnikov o normah napreduje počasi.

Ceprav bi morali biti pravilniki o premijah uveljavljeni dne 15. junija, to delo še ni končano. V Srbiji so sprejeli samo 12 pravilnikov o premijah, na Hrvaškem 112, v Sloveniji pa 115, vtem ko za ostale republike ni na razpolago podrobnejših podatkov. Nekoliko večje število pravilnikov še obravnavajo. Vzlic temu pa se je to delo precej zavleklo. Nekateri menijo, da podjetja niso pravočasno opravila tega dela zato, ker jim še ni jasno, kako je treba upostaviti sistem planiranja, kako in zakaj je pravzaprav treba planirati. Zato se kolektivni čisto obračajo na komisije za plače za pomoč, ki je, mamogrede rečeno, dokaj pičla. Vendar pa je čudno, da delo v zvezi s upostavljanjem premijskega sistema tako počasi napreduje. Človek dobi vtis, da delovni kolektivi niso zainteresirani na povečanju storilnosti, na prihrankih v gradivu in surovinah itd. Tu gre pravzaprav za običajno pričakovanje pomoči od drugod, za čakanje na določene šablone, na vzorne pravilnike, namesto da bi delo opravili v skladu z razmerami vsakega podjetja posebej.

Tudi delo v zvezi s potrjevanjem pravilnikov o normah napreduje počasi, vendar pa nekoliko hitreje, kakor smo pričakovali. V tem primeru zakasnitev ne bi bila velika škoda, ker za potrditev pravilnikov o normah nimamo določenega roka. Zanimivo je omeniti, da je precej podjetij sprejelo nekoliko spremenjene ali pa tudi neizpremenjene lanske norme. Računajo, da je to delo končano v polovici tistega števila podjetij, v katerih je moč vpeljati norme.

Kakor vidimo, se razvija delo za uporabo nove uredbe o plačah neizenačeno in dokaj počasi. Vse kaže, da okrajne komisije svoje naloge niso vzele resno, kajti na večini mest imajo ali okrajne komisije ali pa se en sam človek izključno ukvarja s vprašanjem plač. Če bi trajala ta praksa dalje, tedaj bi bila res nevarnost, da bi prišli v uporabi nove uredbe do veljave mnogi negativni pojavi in da bi tako okrnili namen zainteresiranosti delovnih kolektivov na povečanju delovne storilnosti. J. B.

PROBLEM PREHRANE NA PODEŽELJU IN PREOBREMENJENOST KMEČKIH ŽENA

Lahko bi jim bilo bolje

Če bi se otresele starih navad in racionalneje izrabile, kar imajo

Pred nekaj meseci je Centralni higienski zavod izvedel anketo glede prehrane otrok v občini Juršinci v Slovenskih goricah. Komisija je ugotovila, da od vseh otrok njih če ni imel popolnega kosila. Najboljše kosilo je vsebovalo prekažno meso, zabeljen krompir in solato. Samo kruh je kosilo 21 otrok, 19 še solato, približno pa le 16 otrok. Mošt s kruhom je kosilo 8 otrok, jajce je jedel en sam. Občutno jim primanjkuje živalskih beljakovin, saj dobi meso vsak trinajsti otrok, jajca 1 od 65 in mlečne izdelke eden od 22 otrok. Rezultat: od skupnega števila 79 otrok, v starosti od 3 do 7 let, ki so bili anketirani, jih boluje za rahitizmom 42, to je 53,16%. Tudi na Kozjanskem, v Beli krajini in v Prekmurju so podobne razmere.

Ljudi, ki ne poznajo našega podeželja, preseneča to odkritje, ker žive v veri, da če kje raste zdrav

narajač, je to nna kmetih, kjer je dovolj dobre, močne hrane, sonca in zraka. Drži to za Gorenjsko, okolico Ljubljane in Savinjsko dolino, precej drugačne pa so razmere na Primorskem, Notranjskem, Kočevskem, v Beli krajini, na Dolenjskem, Kozjanskem, v Halozah, v Slov. goricah in v Prekmurju, torej v predelih, ki tvorijo pretežni del slovenskega podeželja. Razlika od teh izrazito kmečkih predelov in od kmetijsko-industrijskih področij je najbolj vidna v obdelovalnih metodah in tržnih višjih, v delovnih navadah, v družinski prehrani, ureditvi in opremljenosti, splošni in osebni higieni, vzgoji otrok in razgledanosti ljudi.

Če ostanemo za zdaj le pri prehrani, ki je osnova človekovega zdravja, ugotovimo, da je na našem podeželju kmečka prehrana enolična, pomanjkljivo sestavljena in povrh vsega tudi slabo priprav-

ljena, kar seveda v znatni meri vpliva na nizko delazmožnost, predvsem pa poslabšuje standard. Vzrok nezadovoljive prehrane na našem podeželju je več. Med najvažnejšimi sta neznanje in preobremenjenost kmečke žene. Ceravno si kmetje sami pridelajo, oziroma bi si morali pridelati dovolj raznovrstnih pridelkov, še to bomo hrano v večini primerov pokvarijo s slabo pripravo. Grob primer, da je res tako, je kuhanje krompirja in zelenjave: gospodinjje nalijejo preveč vode in kuhajo predolgo v nepokritem loncu, s čimer uničijo vse hranilne snovi. Dalje: večina gospodinj je nekaj ur pred kosilom očisti solato in jo namoči v vodo, dabi stala solata. Po hranilni vrednosti je taka solata potem enakovredna slamni, četudi je videti sveža. Mnoge gospodinjje skuhamo kosilo že zjutraj, čez dan pa ga enkrat ali celo večkrat pregrejejo. Taka hrana je po okusu morda še dobra, zdravju pa je zelo škodljiva. S premočnim prekaševanjem svinjskega mesa, ki vsled tega izgubi polovico hranilne vrednosti, zavrnemo v Sloveniji velike količine hranilnih vrednosti. Podobno uničevanje hranilnih snovi in dragocenih kalorij lahko opravičimo samo z nevednostjo naših kmečkih gospodinj. Ugotoviti pa moramo še, da je na kmetih pripravljane hrane in gospodinjstvo sploh postransko in neupoštevano opravilo, saj si žena za kosilo vzame največ eno uro časa. V večji zakuri, pripravi vodo, pripravila in skuha kosilo, pomije posodo, hkrati pa še nahrani živino, pomozke krave in opravi vsa druga nujna dela. Pri vsem tem postane kulturnemu človeku nerazumljivo tako podcenjevanje človeškega zdravja in je pravi čudež, da zdravstvene razmere na podeželju niso še slabše, kot so.

Zdaj pa še drugo plat tega vprašanja. Mnoge kmečke žene se zavdajo, da je sodobna zdrava prehrana, sodobno urejen dom in druge stvari, ki spadajo k naprednemu gospodinjstvu, temelj zdravja, toda v sedanjih razmerah si morejo bori malo pomagati na bolje. Letošnji občni zbor Zveze združnice je pravilno ugotovil, da predstavljajo v Sloveniji kmečke žene 58% vse delovne sile v kmetijski proizvodnji, kar pomeni, da so glavna delovna sila v našem kmetijstvu. Ugotovil pa je tudi to, da nihče pri nas nima težjega dela kot kmečke žene-matere, saj čez dan na polju in pri živini vse leto naporno, po 16 ur dnevno, razen tega pa skrbijo za gospodinjstvo in otroke kot ostale žene.

Koliko vasi je v Sloveniji, kjer morajo žene vsakodnevno nositi vodo na glavi ali na hrbtni v brenatih po pol ure in več daleč v hrib, žito v mlin in moko nazaj domov. Tega dela v družini ne prevzame noben drug, ker ga imajo za povsem ženskega. Tudi pranje perila je na kmetih veliko trpljenje. Ure in ure stoje žene do gležnjev v mrzli potoci vodi in se pripogibajo do tal. V času velikih kmečkih del pa nimajo niti časa drugega prati kot ob deževnih dneh. Takrat je žena mokra od potu, dežja in stanja v vodi. Seveda perejo pozimi na prostem v enakih priklakah. Koliko je napornih poljskih del, za katere so v razvitih državah izdelali primerne stroje, pri nas pa jih izvršujejo žene še na isti primitivni način kot pred stoletji: na polovici naših kmetij zanjejo še s srpi, tri četrti njih preplazuje žene na kolenih in z rokami odstranjujejo plevel. Koliko koroze, krompirja, repe in korenja okopljejo s navadnimi motikami. Pri vseh teh delih so žene v vročini po ves dan globoko sključene, saj je vedno tako bilo. Kadar pa govorimo o mehanizaciji v kmetijstvu, mislimo pri tem le na traktorje in velike kmetijske stroje.

Ceprav pravimo, da je Slovenija razvita dežela, pri nas še vedno obstajajo mnoge kmečke hiše, ki imajo odprta ognjišča, zadimljene in od saj črne prostore. In koliko je hiš, v katerih je kuhinja obenem veža, s majhnim oknom ali z vrati le za preprih, z burkami, s črtni lonci in kmečkimi pečjo, ki troji ogromno drv. Elektrificiranih je še preko polovice kmečkih naselij, naša industrija izdeluje električne štedilnike, kuhalnike, pekače, ekonom-lice, a zelo malo kmečkih gospodinj se poslužuje teh naprav. Večina v izrazito kmečkih predelih nima niti navadnih zidanih ali emajliranih štedilnikov. Samo zaradi nepraktičnosti kmečkih hiš, razmetanosti poslopij in parcel napravljamo kmečka žena pri svojem vsakodnevnem delu okrog 20 km poti, č. tega več kot polovico po nepotrebnem. Napore si povečujejo tudi same, ker pod vplivom starega mišljenja menijo, da je smotno sežati pri kuhinjskih delih. Ravna našo bolečino v križu, imajo pliske noge, krčne žile in so utrujene. ko da bi sedle nebele solate, lupile krompir, čistile in sekale zelenjavo, pripravile testo itd.

(Se nadaljuje)

NIKOLA KRSMANOVIC

Inštitut za vinarstvo v Mariboru

znanstveno proučuje in raziskuje možnosti za izboljšanje našega vinogradništva in kletarstva

Vinogradništvo in kletarstvo v Sloveniji še zdaleč ni doseglo take stopnje, da bi bili lahko z njima povsem zadovoljni. Zato so pred desetimi leti, takoj po končani vojni, ustanovili Inštitut za vinarstvo s sedežem v Mariboru, v središču vinogradništva. Njegova osnovna naloga je bila in je še danes, znanstveno proučevati celokupno vinarstvo — vinogradništvo in kletarstvo v vsej Sloveniji. V skladu s svojimi nalogami ima več odsekov, ki jih vodijo razni strokovnjaki.

ODSEK ZA SPLOŠNA VINARSKA VPRAŠANJA

Delo tega odseka je zelo obširno. Trsní izbor za Slovenijo je sicer že uveljavljen, treba pa je še naprej proučevati vinske in namizne sorte ter zlasti ameriške podlage. Proučuje tudi gospodarske vrednosti posameznih sort trsnega izbora tako, da od vrednosti pridelka odšteje proizvodne stroške. S takimi ugotovitvami lahko mnogo koristi vinogradnikom.

Posebno skrb posveča proučevanju, kako razdalja med trtami in višina trt vpliva na kakovost in količino vinskega pridelka. Ker so poizkusni nasadi še mladi, dosej niso mogli narediti končnega zaključka. Po dosedanjih ugotovitvah pa priporočajo večje razdalje, kot so jih bili vinogradniki navajali doslej. Razdalja med vrstami naj bi znašala do 1,60 m, v vrstah pa po 1,20 m. Tudi višina trsnega debla naj bi bila 70 cm. Take nasade je laže obdelovati s stroji in uporabljati zeleno gnojenje; pridelavek pa ni nič manjši kot v gostih nasadih, če že ne bi bil večji.

Vprašanje dolge ali kratke trsne rezi pri naših vinogradnikih še ni dovolj razčiščeno. Vinarski inštitut pa je ugotovil, da je dolga rez rentabilnejša, ker je pridelavek sladkorja na enaki površini večji kot pri kratki rezi. Dolga rez pa mora biti v skladu z vegetacijsko močjo trsa.

Odsek za splošno vinarstvo nadzira tudi proizvodnjo trsnic v vsej Sloveniji, da bi vinogradniki dobivali za obnovo svojih vinogradov res kvalitetne cepljenke. Lani so vse trsnice dale en milijon in pol prvovrstnih cepljenih trsov. Manj novoliva je ugotovitev, da je to bilo komaj 27% vseh vloženih cepljenk, kar je predvsem posledica nezadostne agrotehnike.

SELEKCIJA VINSKE TRTE

S selekcijo odbirajo najboljše trse posameznih sort. To vodi odsek za selekcijo in genetik, ki ima mnogo dela, saj je bilo lani v selekciji 165.000 trsov, ki že dajejo cepiče. Razen tega ta odsek izvaja selekcijo tudi pri 12.000 ameriških podlagah, proučuje kompleksno križanje teh podlag in uvajanje novih. V zad-

njih dveh letih, po posebi leta 1953, proučuje tudi odpornost trte proti spomladanskemu mrazu. To je specialna selekcija, za katero uporabljajo prek 1000 trsov.

Razen drugega naj omenimo še, da ta odsek proučuje križanje raznih sort, da bi vzgojil nove, ki bi imele lastnosti namiznih in vinskih sort. Oba navedena odseka delata poizkuse v vinogradih državnih in združnih gospodarstev.

Kvalitete vin pa proučuje enološki odsek, ki dela analize mošta in vina iz vse Slovenije za statistične potrebe. Iz lanskega letnika je analiziral 109 vzorcev mošta in 325 vzorcev vina. Analize vin dela tudi v zvezi s kontrolo po zakonu o vinu.

Pri kakovosti vina ima veliko vrednost aroma; zato enološki odsek proučuje, kako zrelost grozdja vpliva na aromatične snovi, razen tega pa še fiziološko zrelost grozdja, da bi lahko določili za trgatve najustrežnejši čas.

Pri vzgoji kvalitetnih vin sodeluje še mikrobiološki odsek. Fitopatološki odsek pa proučuje zatiranje bolezní in škodljivcev vinske trte.

PREMALO KADRA IN GMOTNIH SREDSTEV

Inštitut za vinarstvo v Mariboru je imel pri svojem delu že precej uspehov in je mnogo koristil tistim vinogradnikom, ki so se ravnali po njegovih nasvetih. Z operativno je pomagal pri obnovi vinogradov, prirejal seminarje in tečaje iz vinarstva ter pomagal pri drugih strokovnih predavanjih na terenu. Pred njim pa so še velike naloge, za katere potrebuje več strokovnega kadra in gmotnih sredstev. Le tako bo lahko pospešil doslednejša raziskovalna in poizkusna dela. Razen ljudi potrebuje namreč tudi več opreme v svojem laboratoriju in več sodobne strokovne literature.

Kakor še ni zadovoljivo stanje našega vinogradništva, tako ne zadovoljuje niti promet z vinom, zlasti glede kakovosti, pravijo na Inštitutu. Oboje bo treba še urediti z ustreznimi zakoni: z zakonom o pospeševanju vinogradništva, predvsem pa z zakonom o vinu, ki bo ščitil proizvajalca pred potvorbami — umetnimi vini — potrošniku pa bo zagotovil dobro, prirodno vino. P. J.

PISMO IZ BEOGRADA

Kako bodo v Srbiji odkupovali kmetijske pridelke

V večjih gospodarskih središčih Srbije se posvetujejo o organizaciji trga kmetijskih pridelkov. Posvetovanju se udeležujejo predstavniki zadrug, predstavniki okrajnih zvez in njihovih podjetij. V svojem prizadevanju za delo na tem važnem trgu bodo zadruge v Srbiji prevzele posle v odkupu kmetijskih pridelkov. Za uspešno izpolnjevanje teh nalog je treba predvsem urediti mnoga vprašanja v samih zadrugah. Na prvih sestankih je prišla do izraza težnja, da bi takoj ugotovili lastne pomanjkljivosti.

Glavne probleme trga kmetijskih pridelkov so ugotovili in ukrenili vse potrebno, da bi jih uredili. Zadruge se bodo morale bolj posvetiti odkupu kmetijskih presežkov. Ta potreba je nastala zaradi stihijskega nastopanja mnogih odkupnih podjetij na trgu. To je še bolj zaostriilo dosedanje neskladnost med ponudbo in povpraševanjem.

O odkupu kmetijskih pridelkov ni bila sorodena ponudba na organiziranih trgih, ker bi se cene ravnale po dejanskih gospodarskih razmerah. Toda dosedanja praksa je bila drugačna. Ponudba je razbijala nakupovanje po hišah in na njihovih kmetov. V takšnem položaju je nastala psihoza, še večjega povpraševanja, cene so kar naprej narasčale, vse to pa je neugodno vplivalo tudi na pospeševanje proizvodnje.

Kako bodo v Srbiji odkupovali kmetijske pridelke

ZADRUGE — GLAVNI KUPCI

Odkup kmetijskih pridelkov prek zadrug bo ugodno vplival na povečanje proizvodnje, kar je tudi glavna naloga, kajti nezadostna proizvodnja je bila zmeraj glavni vzrok nestabilnosti na trgu kmetijskih pridelkov. Na to nalogo se zadruge v Srbiji temeljito pripravljajo, da bi izpolnile upravičena pričakovanja vseh interesentov. V zvezi z njihovim finančnim poslovanjem bo treba urediti mnoga vprašanja: vprašanje kreditov in tehnične opremljenosti, zlasti pa bo treba za to delo pripraviti strokovno izkolane kadre.

KREDITI ZAGOTOVLJENI

V dosedanjem sistemu kreditiranja zadruge često po lastni krivdi niso bile v enakopravnem položaju z ostalimi odkupnimi podjetji. Lani so bili razdeljeni v Srbiji krediti za odkup takole: 89% je porabilo trgovsko omrežje, 10% zadruga podjetja, vtem ko je na zadruge odpadel samo 1%. Kazalo je torej, da zadruge v Srbiji niso zainteresirane na teh kreditih. Pa tudi kadar so bile zainteresirane, so jih često odklanjali zaradi neuzurnega knjigovodstva, večkrat pa tudi zaradi kreditne nesposobnosti.

Zaradi takšnega stanja so nastajali tudi spori in razprave med banko in zadrugami. Toda banka v prihodnje neče podeljevati kreditov zadrugam, ki nimajo urejenega knjigovodstva, ki poslujejo z

izgubo in neodgovorno trošijo kreditne itd. Okrajne zveze v Srbiji posvečajo veliko skrb in pozornost temu delu v zadrugah, da bi dosegla akcija v zvezi z odkupom čimvečji uspeh.

ČIMPREJ USPOSOBITI ZADRUGE ZA ODKUP

To bodo zadruge v Srbiji usposobljene za prevzem presežkov kmetijskih pridelkov, bo odpadla potreba po doslej običajnem odkupu prek nakupovalcev in odkupovalcev z vsemi nevesočnostmi in slabimi posledicami v zvezi z njihovim delom na področju odkupa. Dotlej pa bo treba posvetiti vso pozornost o odkupu, ki ga je prevzelo trgovsko omrežje.

Za sedanjo organizacijo je značilno nesorazmerno veliko število podjetij, ki se ukvarjajo z odkupom. Vse te organizacije imajo pravico odkupovati kmetijske pridelke na vsem ozemlju Jugoslavije in sicer prek odkupnih postaj, privatnih mest odkupovalcev in drugih. Da bi odstranili pomanjkljivosti, ki se neogibno pojavljajo v tako širokem omrežju, so na pristojnem mestu storili učinkovite ukrepe, pa tudi dela teh podjetij v sedanjih razmerah ne bodo podcenjevali in zavirali.

Razmerje nad temi podjetji in zadrugami je treba postaviti na zdrava poslovna načela. Škodljiva je praksa nekaterih podjetij okrajnih združnih zvez, ki prepovedu-

jejo delo zadrugam z drugimi odkupnimi podjetji. Zadruga naj poslujejo z vsemi podjetji, ki jim nudijo najboljše pogoje. To je edino pravilno stališče. Podjetja, ki si prizadevajo, da bi po vsej sili zagotovila svoj vpliv na trgu, imajo monopolistične težnje in nikoli ne rode dobrih sadov.

Škodljivo je tudi, če se zadruge spreminje v nakupne postaje posameznih podjetij, kar se je dogajalo v Srbiji. To povzroča veliko škodo zadrugam in kmetovalcem.

ODKUP BODO VODILI STROKOVNJAKI

Ceprav smo doslej posvečali pozornost šolanju združnih kadrov, v Srbiji še zmeraj nimamo dovolj strokovnih kadrov za delo v zadrugah, zlasti ne v finančnih in irgovinskih poslih. Da bi bile zadruge sposobne odkupiti tržne presežke, moramo imeti sposobne in spretno ljudi, ki bodo z vncmo sodelovali v bližnjih poslih. Temu vprašanju posvečajo zdaj v Srbiji posebno pozornost. Upostevati bodo tudi nagrajevanje ljudi, ki se bodo ukvarjali z odkupom. Niso bili redki primeri, da so najsposobnejši ljudje, ki jih je zadruga na svoj račun izšolala in usposobila, zaradi nižjih plač odhajali v druga podjetja. Nepravilno ravnanje s strokovnjaki v zadrugah na splošno je povzročilo marsikatero pomanjkljivost v njihovem dosedanjem poslovanju.

NIKOLA KRSMANOVIC

IZ PROBLEMATIKE NOVOUSTANOVljenih POKLICNIH SVETOVALNIC

Usmerjati mladino v poklice osnovna naloga posvetovalnice

Vedno večje pomanjkanje zidarjev, minerjev, strugarjev, kovačev in delavcev nekaterih drugih poklicev

Sodeč po številnih prošnjah podjetij, gospodarskih organizacij in ustanov, so letos na Goriškem potrebe po vajencih raznih strok in poklicev znatno večje od števila absolventov osemletnih in nižjih gimnazij. Vendar to velja samo za moške, vtem ko je za dekleta težko dobiti ustrezno zaposlitev. Nekatere ne izpolnjujejo pogojev odnosno nimajo predpisane šolske izobrazbe, za ostale pa ni moč dobiti delovnih mest. Lahka in predelovalna industrija sta tod slabo razviti, v obrti pa so tudi omejene možnosti za zaposlitev ženskega strokovnega naraščanja. Tako stanje se ponavlja iz leta v leto in ustvarja vedno večjo rezervno ženske delovne sile, ki je na Primorskem že dokaj resen problem.

Za delno izboljšanje socialnega položaja nezaposlenih žensk bi morda kazalo organizirati krajše gospodinjske in podobne tečaje, ali pa zlasti v večjih krajih ustanoviti manjše uslužnostno-predelovalne obrate in delavnice, o čemer je bilo že dosti govora, vendar še nič ali zelo malo storjenega.

Nedavno ustanovljena poklicna svetovalnica je po zaključku minulega šolskega leta vključila v razne poklice 61 mladincev ter 6 mladnic (večidel za šiviljske vajenke), medtem ko po nepopolnih podatkih čaka na zaposlitev še 300 žensk ter 40 mladincev. Za dekleta je na razpolago le še nekaj delovnih mest, moških pa bi razna podjetja takoj zaposlila okoli 234. Težava in hkrati problem je v

tem, da se mladinci na Primorskem najraje vključujejo v že tako prenapolnjene poklice kot so mizarji, mehaniki, šoferji itd., medtem ko nekateri poklici izumirajo. Najbolj kritično je pomanjkanje kvalificiranih kovačev, minerjev, paretarjev, krovcev, zidarjev, dimnikarjev, kamnosekov, električarjev, strojnih ključavničarjev, cementarjev in delavcev drugih poklicev.

Ena osnovnih nalog poklicne svetovalnice je nedvomno v tem, da bo v mladini vzgajala ljubezen do poklica ter jo tudi usmerjala v razne poklice, ki jih sedaj ljudje na splošno premalo poznajo in jih zato tudi manj cenijo. Tej nalogi se bo lahko posvetila zlasti po 1. septembru, ko bo nastopil službo kvalificirani psiholog, ki je sedaj na dvomesečnem strokovnem tečaju v Ljubljani. Po prvem septembru, ko bo zaključeno letošnje vključevanje mladine v poklice, bo poklicna svetovalnica prek posebnih prijavnih kartotek spremljala delo in razvoj vseh mladih vajencev ter jim z različnimi nasveti in priporočili pomagala premagovati morebitne težave na njihovih delovnih mestih.

Upajo, da bo tako moč čim bolj zmanjšati število razveljavljenih učnih pogodb s strani vajencev oziroma staršev zaradi neustreznega poklica. Takih odpovedi je sedaj v okraju letno okoli 60, v vsej republiki pa blizu 900. M. D.

Taborjenje obveznikov predvojaške vzgoje Železarnice Jesenice v Mojstrani

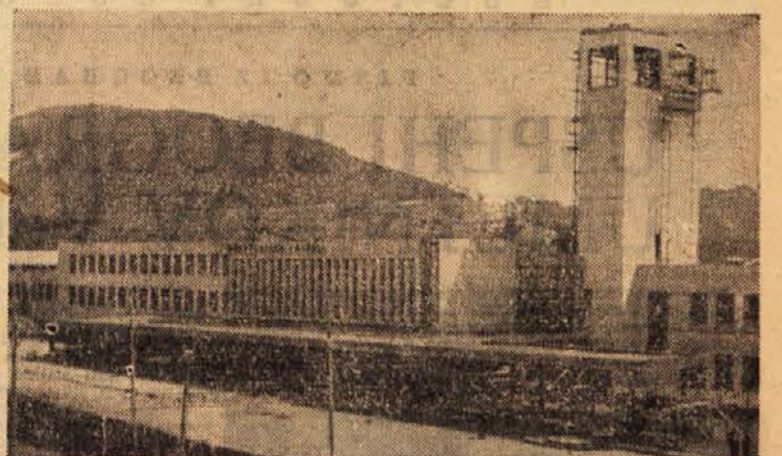
Predvojaški center v Železarni Jesenice je eden izmed najboljših v gorenjski skupnosti komun. Ze od pomladi se pripravljajo na prireditve ob 10-letnici osvoboditve. Obvezniki so sodelovali na vseh mladinskih zborovanjih in množičnih prireditvah, razen tega pa se je posebno tretji letnik pripravljat na enotedensko zaključno taborjenje. Pretekli teden je taborilo 140 obveznikov s svojimi predavatelji in pomožnim osebjem v Mojstrani. Z.

Predlog o ustanovitvi pevovodske šole v Kopru

Svet za prosveto in kulturo okrajnega ljudskega odbora v Kopru bo te dni obravnaval predlog o ustanovitvi pevovodske šole, ki naj bi zagotovila prosvetnim društvom okraja potrebni kader. Ta šola naj bi delovala kot poseben oddelek v okviru glasbene šole v Kopru, obiskovali pa naj bi jo razen dijakov učiteljska tudi nadarjeni mladeniči s podeželja. Podrobni načrt o delovanju bo pripravil ravnatelj glasbene šole, predlog o ustanovitvi pa bodo predložili okrajnemu ljudskemu odboru.

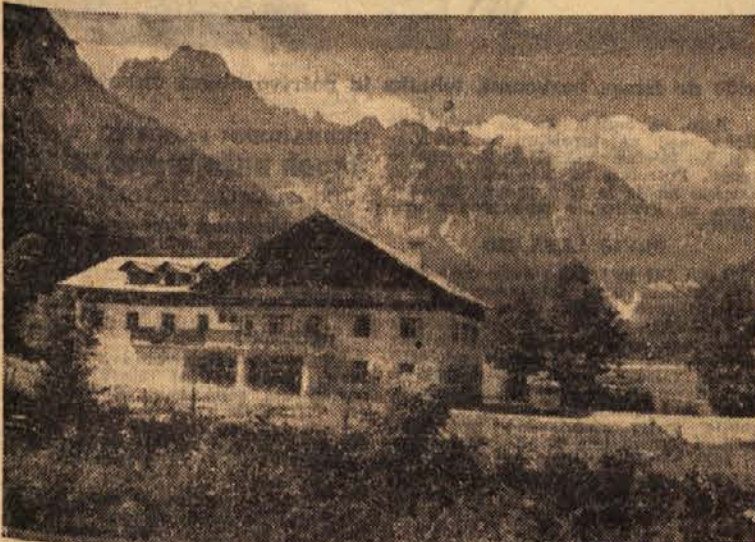
Na seji so razpravljali tudi o predlogu za gospodinjski tečaj, ki deluje sedaj v okviru ženske obrtne šole v Kopru, jeseni pa naj bi ga vključili v novo gospodarsko šolo v Kopru.

Gradnja mariborske železniške postaje nadaljujejo

Mariborska postaja bi morala biti že 22. julija izročena prometu. Ker so pa zmanjkali krediti, so dela v maju in juniju zastala. Graditelji so sedaj sredstva dobili in s pospešeno naglase dokončujejo poslopje, ki bo do 29. novembra izročena prometu. Sedaj urejajo postajo znotraj.

Gojsko planino je komisija prisodila kmetom Kamniške Bistrice

Planinski dom v Logarski dolini

V Gornji Savinjski dolini je Gojska planina, ki tvori v sestavi Velike in Male planine zavito gospodarsko enoto, ki okoliško okolje obdaja s svojimi gozdovi, ki spadajo pod področje bivšega okraja Soštanj, sedaj Celjske skupnosti komun. Ta planina je last splošno ljudskega premoženja ter obsega 176 ha zemljišča, ki ga izkoriščajo živinorejci iz občine Kamniška Bistrica, in sicer za pašniški obrat. V zvezi s tem je OLO Ljubljana okolica zahtevala OLO Soštanj, da se Gojska planina priključi ter zemljiško prevede v sestavo občine kamniške komun. — Občinski ljudski odbor Luče, kamor spada ta planina, pa se temu upira, češ da ta planina gravitira na njihovo področje. Komisija, ki jo je postavil OLO Soštanj, je to sporno vprašanje proučila ter predlagala, naj bi napravili razmejitve med Gojsko in Seliško planino, tako da bo prva pripadala Kamniški Bistrici, druga pa

skupno z Vrščicem — Petkove njive, vezano s pašniškim obratom Korošica — moziški komun. Slednje uporabljajo živinorejci iz Luče.

KRATKE VESTI S ŠTAJERSKE

Spominska plošča padlim dijakom

Jesen bodo v Murski Soboti ob občinskem prazniku odkrili v gimnaziji spominsko ploščo 80 dijakom, ki so med narodnoosvobodilno vojno padli kot borci ali žrtve fašističnega nasilja. Dijaki, ki jih je vzgajal znani prosvetni delavec prof. Janko Liška od prvega razreda dalje, so razen treh bili v okupatorjevih zaporih ali so padli kot borec. Za spominsko proslavo pripravljajo dijaki murskosoboške gimnazije izbran kulturni spored.

Iniciativni komiteji mladine

V pripravah na komunske mladinske konference volijo mladinske organizacije v ptujskem okraju iniciativne komiteje. Z.

Preko 120 mladih kovinarjev pride vsako leto iz Industrijske kovinarske šole pri Tovarni avtomobilov Maribor

Z razvojem kovinske industrije rastejo potrebe po mladem kadru; vsako leto pa je treba nadomestiti tudi določeno število starih kovinarjev, ki gredo v pokoj. Zaradi tega so že pred desetimi leti ustanovili Industrijsko kovinarsko šolo pri Tovarni avtomobilov v Mariboru. V naslednjih letih so zgradili nove, ustrezne šolske prostore, ki so jih tudi sodobno opremlili. Razen teoretičnega pouka imajo učenci velike možnosti za praktično učenje v velikih učnih prostorih za ročno obdelavo in pri več kot 70 obdelovalnih strojih. Vsak učenec ima svoj delovni prostor, ki je opremljen z vsemi potrebnimi napravami in orodjem.

Industrijska kovinarska šola pri Tovarni avtomobilov je dala v povojnih desetih letih mnogo mladega kadra. Največ učencev se je izučilo za strugarje in sicer 378, na drugem mestu pa so strojni ključavničarji z 272 absolventi. Nadalje je šola dala 191 orodnih ključavničarjev, 161 rezkarjev, 158 avtomehanicov, 69 brusilcev in manjše število drugih. Skupno je prišlo iz te šole 1312 kvalificiranih kovinarjev, ki so zaposleni v raznih podjetjih po vsej državi.

V zadnjem času pride iz šole vsako leto preko 120 absolventov. Večina se jih zaposli v Tovarni

največjo resnostjo delajo organizacije na Borlu, v Središču, Juršincih in v Gorišnici. Obravnavajo zlasti tekoča gospodarska vprašanja in vlogo mladinskih organizacij v sedanjem družbenem sistemu. Teže je v krajih, kjer organizacij ni bilo ali pa so iz kakršnih koli razlogov prenehale delovati. Pohvala gre tudi članom komiteja v Cirkovcih, kjer so ustanovili in poživeli delovanje treh mladinskih organizacij.

Povečan odkup mleka v Prekmurju

Tovarna mlečnega prahu v Murski Soboti je uredila zbiralnice mleka po vsem Prekmurju. Medtem ko je pomladi odkupila 5000 l mleka na dan, prevzemajo sedaj uslužbenci podjetja do 16.000 litrov mleka. Razen tega

podružnica podjetja v Salovecih odkupi na dan 1200 litrov mleka, ki ga predeluje zlasti v kakovostni trapistovski in edamerski sir. Večji odkup pričakujejo ta in prihodnji mesec zaradi izdatne paše in boljše krme.

Podjetje gradi preprotno garazo za kamione in mehanično delavnico. Postavilo pa bo tudi ograjo in uredilo okrasni park pred tovarno.

Uspelo taborjenje

V Lovrencu na Dravskem polju so uspešno zaključili taborjenje predvojaške vzgoje mladincev ptujskega okraja. Razen praktičnega izpolnjevanja so mladinci 5 izmen poslušali številna predavanja z vseh področij družbenega življenja in prirejali kulturne prireditve. Na taborjenju so ustanovili tudi mladinske organizacije, ki bodo osnova za boljše delovanje v posameznih vaseh. Mladinci s Polensaka pa so ustanovili strelsko družino in TVD Partizan.

Občinske konference Zveze borcev bodo septembra in oktobra

Ker so na območju dosedanjega celjskega okraja osnovne organizacije Zveze borcev že imele članske sestanke, na katerih so izvolili delegate za občinske konference, bodo le-te ponekod že septembra. Na območju dosedanjega soštanjskega okraja takih sestankov doslej še niso imeli, ter jih bodo zato sklicali v najkrajšem času. Potem bodo imeli v

ki se nameravajo po končanem študiju vključiti v produkcijo v Železarni. Kolektiv ima dovolj razumevanja tudi za jezikovne in strokovne tečaje, predavanja in seminarje. Razen tega pa prirejajo tudi ekskurzije, poučna in študijska potovanja na gospodarske razstave in industrijske velesejme in v druge delovne kolektive, kjer se kovinarji seznanjajo z novimi in sodobnimi postopki dela in uspehi delavskega samoupravljanja.

Trenutno štipendira jeseniška železarna 24 študentov raznih fakultet in 17 dijakov srednje strokovnih šol ter nekaj metalurških, elektro in strojnih tehnikov. Na Jesenicah dela v Železarni poleti tudi preko 250 dijakov jeseniške gimnazije, ki se nameravajo po končanem šolanju posvetiti delu v Železarni. Razen tega je poleti zaposlenih tu tudi preko 60 praktikantov raznih strok in iz raznih krajev vnaše države.

Dopust v krajih ob naši zahodni meji

Pokrajina med sinjezeleno Sočo in Krasom je polna lepot in najrazličnejših možnosti za prehodni in stalni turizem

Delavci in uslužbeni, ki bi se odločili za letni dopust na Goriškem, prav gotovo ne bodo razočarani. Prometne zveze za Ljubljano in drugimi kraji v osrčju Slovenije so ugodne. Vsak dan dvakrat, zjutraj in popoldne vozi izpred postajališča pri kolodvoru v Novo Gorico udoben potniški avtobus; potniki pa se lahko po-

služijo tudi vlaka prek Sežane oziroma Jesenic. Iz Nove Gorice oziroma bližnjega Soltkana, kjer je postajališče »Avtoprometa« so zelo ugodne dnevne zveze na vse strani Primorske: v Koper in slovensko Istro, Tolmin, Bovec, Trento in Kranjsko goro, Idrijo, Vipavsko dolino, Kras in druge kraje. Za izletnike in turiste je ob nedeljah zlasti prikladno enodnevno potovanje z avtobusom na krožni progi Kranjska gora—Bovec—Tolmin—Solkana—Opatija. V Novi Gorici ter bližnji in daljni okolici je veliko najrazličnejših prirodnih in drugih zanimivosti, ki so vredne, da si jih popotnik ogleda. V novi Gorici je pravi užitek sprehoditi se po dravnem gozdu Panovcu poraščem z bujnim eksotičnim rastlinstvom ter si ogledati grad na Ko-

Francè Mihelič razstavlja v Mariboru

V okviru kulturnih prireditev Mariborskega tedna je bila v nedeljo v mariborski Umetnostni galeriji odprta razstava grafike Franceta Miheliča. O delu tega priznanega sodobnega slovenskega umetnika in med vojno enega najvidnejših zastopnikov partizanske grafike je govoril ravnatelj Umetnostne galerije prof. Branko Rudolf. Med drugim je dejal, da je na Miheličevo ustvarjalnost znatno vplivalo petletno službovanje v Ptuju. V svojih delih se umetnik vedno znova vrača k motivom Ptujja in njegove okolice. To so zlasti Kurenti, motív hlapca, siromašne bašte in drugi.

Motiv iz Brd

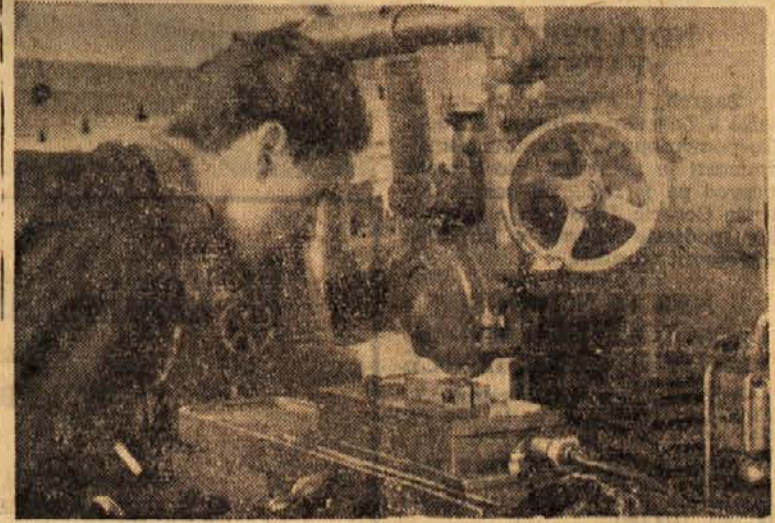
Razstavljeni so skoraj vsa dela z razstave v Parizu, kjer je dosegel Mihelič posebno priznanje. Nekaj Miheličevih del hrani v Mariboru tudi pisatelj prof. Anton Ingolič, ki je bil v Ptuju Miheličev prijatelj.

Namesto štipendij socialne podpore za otroke žrtve fašističnega terorja

V okrajnem proračunu OLO Celje je predvideno za štipendije otrokom žrtve fašističnega nasilja 10 milijonov dinarjev. Takih otrok je v celjskem okraju več kot 400. Po novem ti otroci ne bodo dobivali več štipendij, marveč socialne podpore, ki jih bo razdeljeval Svet za socialno skrbstvo. Doslej so že razdelili 6,5 milijona dinarjev.

Iz Rogaske Slatine

V Rogaske Slatine so pred nedavnimi izvolili nov občinski ljudski odbor. Na prvi skupni seji odbornikov občine Rogatica in Rogaske Slatine so izvolili za predsednika nove skupne občine tovariša Alojza Krivca, za podpredsednika pa tovariša Drogenika Karla. Razen tega so na isti seji izvolili razne odborniške komisije in imenovali novega tajnika tovariša Staneta Glavnika, dosedanjega tajnika občine v Rogaske Slatine. V novo občino je izvoljenih 25 odbornikov. Nato so odborniki podrobno razpravljali o članih posameznih komisij in svetov, ki jih bodo imenovali na prvi prihodnji seji.

Učenci opravljajo najpreznejša dela za vrtalne in gravirne stroje, ki jih izdelujejo v IKŠTAM

SLOVENJ GRADEC

Okrajni ljudski odbor Slovenj Gradec je tudi letos določil 2 milijona dinarjev za zatiranje goveje tuberkuloze v okraju. Da dobi kmetje povračilo za tuberkulozno število, morajo tuberkulizirati hlev ter bolno število prodati. Precej tuberkulozno število je še v nezdravih hlevih višinskih kmetijstev.

RAVNE NA KOROŠKEM

V Ravnah je pred zadnjo fazo gradnje nov gasilski dom. Gasilci so se pripravljajo na svečanost, ko bodo dom odprli.

BRALCI NAM PIŠEJO

Senovčani žele avtobusnih zvez z več vlaki
Ni še dolgo, ko se je na progi Bretanice — Senovo snatno spremenil avtobusni vozni red, in sicer tako, da avtobus ne vozi več k nekaterim vlakom in od vlakov kakor doslej. Kot primer naj navedemo zlasti jutranja dva vlaka proti Zagrebu in Ljubljani, in katerim je avtobus vozil z eno in isto vožnjo, pa vožnjo k večernemu vlaku proti Zidanemu mostu. Teh zvez so se Senovčani pa tudi prebivalci bližnje okolice želeli že dalje časa, toda komaj so bile prav uvedene, so jih že spet ukinitili.

Senovčani se upravičeno vprašujejo, zakaj tako. Senovo je vendar važno in velik rudarski kraj, s skoro 1300 delavci, ki so z družinami pomnoženo še za nadaljnje tisoče. Pri tolikem številu prebivalstva pa ni neupravičena želja, da takšen kraj dobi avtobusne zveze tudi s jutranjima dvema vlakoma, pa z večernim vlakom proti Zidanemu mostu. O tem bi kazalo razmisliti in želji prebivalstva ustreči, če se je količkaj dá. A.

KULTURNI OBZORBNIK

PISMO IZ BEOGRADA

USPEH BEOGRAJSKIH UMETNIKOV V TUJINI

Beograjski umetniki so zadnje čase pogosto potovali in gostovali v tujini. Uveljavili so se zlasti predstavniki glasbe...

akem. v Italiji, Grčiji in Turčiji. V Angoulemu je dobilo »Kolo« tudi prvo nagrado, kakor jo je dobil zbor Radia Beograda.

Beograjski umetniki pa se na tujem niso predstavili samo s srbskimi folklornimi pesmi in narodnimi pesmimi. Tudi naši reproduktivni umetniki so se dostojno predstavili svetovni javnosti...

Značilnost letošnje glasbene dejavnosti na tujem pa niso pogosta gostovanja naših folklornih ansamblov in doseženi uspehi naših mladih umetnikov na mednarodnih natečajih...

Mnoga vabila, ki so jih dobili naši umetniki, pomenijo priznanje ne le posameznim umetnikom kolektivom, marveč vsej naši glasbeni kulturi sploh. To je tem pomembnejše, ker večina gostovanj ni bila dogovorjena na podlagi izmenjave, marveč na podlagi zanimanja tujine za nastope naših umetnikov...

ZASLUŽENO PRIZNANJE

Po Welsbadnu je balet Narodnega gledališča iz Beograda uprizorilo dve predstavi: Hrističev »Ohridsko legendo«, Baranovičev »Lectivo sree« in »Kitsajsko

USPEHI BEOGRAJSKE OPERE

V nasprotju s poltovinim uspehom zagrebške Operе v Londonu je doseglo gostovanje beograjske Operе na majniškem festivalu v Welsbadnu popoln uspeh, ki je vzbudil veliko navdušenje med občinstvom in kritiki.

IN BALETA...

»Zgodovina mesta Glupova«

pravljico« ter Prokofjevega »Romea in Julija« v okviru Maggio Fiorentino. Največji uspeh sta dosegla baleta Kresimir Baranoviča s svojimi narodnimi pesmi...

BEOGRAJSKA FILHARMONIJA V LIBANONU IN EGIPTU

Beograjska filharmonija za dirigentom T. Baranovičem je priredila v Libanonu in Egiptu 14 koncertov, od teh v Beirutu 7, v Kairu 6, enega pa v Aleksandriji.

SOLISTI IN DIRIGENTI

V tujini je gostovala tudi cela vrsta naših opernih pevcev. Ized beograjskih pevcev so gostovali v Bolgariji baritonist Stanoje Janković in Olgo Jovanović pri klavirju in violinistom Brankom Pajevićem...

Beograjski dirigent Zivonil Zdravković je dirigiral štiri koncerte v Braziliji in v Stockholmu na Švedskem, kjer so bila na programu dela sodobnih jugoslovanskih skladateljev.

Na koncu je treba omeniti, da je znana ameriška tvrdka za izdelavo gramofonskih plošč »Decca« izdala posnetke treh velikih oper »Boris Godunov«, »Knez Igor« in »Hovanščina« v izvedbi orkestra, zboru in solistov beograjske Operе v našem jeziku ter pod upravo Kresimira Baranoviča in Oskara Danona.

NIKOLA KRSMANOVIC

NOVE KNJIGE

»Zgodovina mesta Glupova«

M. J. Salitkov-Sčedrin: Zgodovina mesta Glupova. Posloveni Janko Vera Brnčić. Opremila Ing. arch. Jakica Accetta. Izdala Slovenska Matica v Ljubljani 1955. Zbirka »Previdi« iz zbirke »Zgodovina« 33. zvezek. Redna knjiga Slovenske Maticе za 1954. — Strani 309, 8». — Bržkono nobeno delo velikega ruskega satirika Salitkova Sčedrina (1826—1889) ni napisano s tako prizadrevnostjo in boleščino kakor politična satira »Zgodovina mesta Glupova«, ki je pisana v slogu zgodovinskih kronik 18. stoletja. Ta sino pogumna satira biča absolutistično državo kot tako in kaže z ene strani bedasto nebrzdano samovoljo, z druge pa ponižno in prav tako nesmiselno strahopetnost. Tu vidimo izmišljeno mesto Glupov, njegove zaostale in preplašene prebivalce. Coprav je vse groteskno in fantastično predirano, lahko v posameznih »načelnikih« spoznamo poteze nekaterih ruskih carjev in njihovih sodelavcev. Bralec, ki pozna roman istega pisatelja »Gospoda Golovjovi«, bo gotovo rad spoznal tudi to satirično delo ruskega klasika 19. stoletja.

Jean Jacques Rousseau: Izpovedi. Prvi zvezek. Posloveni Silvester Skerj. Ilustriral Maurice Leloir. Opremila Ing. arch. Jakica Accetta. Izdala Slovenska Matica v Ljubljani 1955. Prvi redna knjiga za svoje člane. Strani 328, 8». — Med vsemi spisi Jeana Jacquesa Rousseauja (1712—1778), ki so temu nemirnemu popotniku, predhodniku velikih revolucionarjev iz 1. 1789 in znanilcu literarnega romantizma zagotovili častno mesto v francoski literaturi, se »Izpovedi« še zmerom najbolj žive. To ni samo ena najorganejnějšíh in najdrznejših knjig 18. stol., marveč je v vsej svetovni književnosti eno najmočnejših osebno izpovednih del. »Izpovedi« so izhajale v letih 1781 do 1788, po pisateljevi smrti. Kdor hoče spoznati Rousseauja in njegovo delo ter Francijo njegove dobe, mora prebrati »Izpovedi«, ki pomenijo užitek tudi za sodobnega bralca, saj jih še danes vedno iznova izdajajo v izvirniku kot v prevodu. Slovenski prevod prinaša v prvem zvezku spomine do leta 1738, torej otroška in mladostna leta. V tem času se je na številnih poteh in v brkičkih izkušnja izoblikovala in duševno usilil Rousseau, ki je pozneje dozoril v pisatelja, misleca in družbenega reformatorja.

Božo Prpić: Preko Atlantika in partizane. Oprema Aleksandar Buneta. Izdaje Maticе iseljenskih Hrvatov.

STOLETNICA SMRTI ADAMA MICKIEWICZA

Sestindvajsetega novembra bo minilo sto let, od kar je umrl v Carigradu največji poljski pesnik Adam Mickiewicz. Ob obletnici njegove smrti bo v pesnikovi domovini pa tudi v drugih deželah vrsta svečanih manifestacij. Francoski odbor za proslavo obletnice smrti velikega pesnika je bil ustanovljen v Parizu, kjer je Mickiewicz več kot 20 let živel kot izseljenec in kjer je bil profesor v College de France.

POJASNILO K PRIROČNEMU LEKSIKONU

Ko je nedavno izšel Priročni leksikon, sem v svoje nemalno začudenje ugotovila, da sem navedena kot sodelavka za botaniko in zoologijo (s pristavkom »delno«). Resnici na ljubo pa ugotavljam, da mi uredniški odbor Priročnega leksikona ni poveril nobenega dela v zvezi s slovensko izdajo in mi tudi ni dal prav ničesar v pregled, zato nikakor ne »zaslužim«, da bi bila omenjena med sodelavci. Res je le to, da sem zgolj iz osebne usluge pomagala trem prevajalcem (izmed dvanajstih) prevesti nekatera gesla iz botanike in zoologije. Ob tej priliki sem jih opozorila, da so v hrvaškem originalu hude strokovne napake, nejasnosti, zamotnosti itd. in da bi bilo zelo napadno, če bi izšla slovenska izdaja v taki obliki — vsaj kar zadeva gesla iz biologije. Kot mi je znano, so ti trije prevajalci uredniški odbor na to opozorili. Zdi se pa, da se uredniškemu odboru ni zdelo potrebno, da bi dal prevode strokovnjakom v pregled. Ko sem namreč sedaj predlajala Priročni leksikon, sem pri geslih iz biologije ugotovila, da je izšel z napakami, ki jih ima hrvaška izdaja, z napakami prevajalcev, ki stroke ne poznajo, in še s tiskovnimi napakami, ki prav tako v mnogih primerih kvarijo pravi smisel. Uredniški odbor je tedaj neupravičeno uporabil moje ime in zato odločno odklanjam vsako odgovornost, tudi »delno«.

Naročniki Ljudske pravice so zavarovani za slučaj nezgode

SPORT IN TELESNA VZGOJA

V NEDELJO MEDNARODNE AVTO-MOTO DIRKE NA LJUBELJ

Nekaj zgodovine in letošnje prijave

V okviru državnega prvenstva za leto 1955 bodo v nedeljo, 7. avgusta, na Ljubelju III. mednarodne avto-moto gorske dirke. Cesta sama kot taka bo urejena, za kar bo poskrbela Uprava za ceste LRS. Proga, ki bo dolga 5100 m, bo vodila od Tržiča do avstrijsko-jugoslovanske meje. V glavnem je vsa cesta že asfaltirana, v kolikor pa ni, je na razlazu in osigurana s kamniti in betonskimi stebri. Prireditelj smatra, da bodo dirkači imeli pregled nad progo, kar jim bo omogočilo doseči čim boljše rezultate.

Na tekmovalni progi je treba asfaltirati samo še start (v dolžini okrog 100 m), urediti prostor za parkirane ter popraviti cesto pri gostišču (carinarščici), katero je nedavno deželje precej poskodovalo.

MALO ZGODOVINE

Ljubelji že več let poznajo ne samo v Jugoslaviji, temveč tudi v tujini. Znan je prek meja naše domovine prodvsem po svoji gorski cesti z naj-

državno prvenstvo v okviru prvenstva Jugoslavije. Po mednarodnem koledarju FIM (Mednarodne avto-moto zveze) bodo vsako leto na Ljubelju mednarodne avto-moto dirke, in sicer prvo nedeljo v avgustu.

LETOŠNJE PRIJAVE

Kot je videti po prijavih, bo letošnja dirka na Ljubelju med najbolj kvalitetnimi. Sodelovalo bo okrog 30 do 100 dirkačev iz CSR, Avstrije, Nemčije, Belgije, Anglije, Francije, Italije, Švice in Jugoslavije. Verjetno so se najbolj pripravili Avstrijci in Švicarji, ki so od prireditelja zahtevali vse podrobnosti in zvezi z organizacijo dirke. O ostalih podrobnostih pa bomo pisali prihodnje.

Na strmi ljubeljski progi pride do izraza borbenost, tehnika in požrtvovalnost dirkača

večjim vzponom v Evropi. Skratka, to je ena najtežjih in najzanimivejših prog, ki zahteva od vsega tekmovalca hrabrost, bržino, borbenost, znanje dirke vožnje, požrtvovalnost itd. itd.

»Južnojadranska regata«

Hercegovci, 1. avgusta. Včeraj se je v Tivatu začela tradicionalna »Južnojadranska regata«, v kateri sodeluje 17 jadrnic iz 4 pomorskih brodarških društev iz Boke Kotorske in kot gost pomorsko društvo »Orsan« iz Dubrovničke. Regata ima 6 etap: Tivat—Kotor, Kotor—Hercegovci, Hercegovci—Budva, Budva—Bar, Bar—Budva, Budva—Hercegovci. Sodelujejo jadrnice tipa »Zvezda I« in vseh doslej opravljenih etapah vodi pomorsko društvo »Delina« iz Tivata.

Zato ni čudno, če so ljubeljske dirke med najstarejšimi v Jugoslaviji. Na iniciativo AMD iz Zagreba so progo. Potrebna so bila leta in leta. Končno pa je bila proga usposobljena za kvalitetno mednarodno prireditve.

PRVIČ LETA 1949

Leta 1949 je tržaško avto-moto društvo izvedlo prvo društveno dirko s startom pred tržaško pošto in ciljem na sedanjem startu. Naslednje leto je bila proga podaljšana do ljubeljskega predora. Te dirke so se že udeležili dirkači raznih društev. Leta 1951 pa je bila proga ponovno podaljšana, in sicer do ljubeljskega vrha. Tako je dobila svojo standardno predjono dolžino. Istega leta je bilo na tej progi tudi gorsko državno prvenstvo, leta 1952 republiko gorsko prvenstvo, leta 1953 pa prve povojne mednarodne avto-moto dirke in tekmovanje za

MEDNARODNI ŠAHOVSKI DVOBOJ

Uspeh naše reprezentance

JUGOSLAVIJA I ITALIJA 17,5:6,5

V dvokrožnem šahovskem dvoboju na 12 deskah med reprezentancama Jugoslavije in Italije je jugoslovanska reprezentanca premočno zmagnala s 17,5 proti 6,5. Prvi dan je bil rezultat 8,5:3,5, drugi dan pa 9:3. Obe partiji so dobili dr. Nedeljkovič, Bartok, Pašing, Vidmar mlajši, po eno partijo so dobili in eno remizirali Ivkov, Djurdjevič, Trajkovič in Matulović. Obe partiji sta remizirala Matanović in dr. Trifunović, eno partijo je dobil in eno izgubil Udovič, eno partijo remiziral in eno izgubil Rabar. Skupno je bilo 13 zmag, 9 remiziranj in 3 poraza.

Doseženi rezultat je vsekakor velik uspeh za jugoslovansko reprezentanco, ki je igrala brez velikega izgubljenosti v Piroca, državnega prvaka Kraljajića, mednarodnega mojstra Mišića in mojstra Janoševića. Izvrstnost sta se uveljavila mojstra Trajkovič in Matulović, ki sta prikrat sodelovala v državni reprezentanci. Jugoslovanski šah razpolaga sedaj s tolikim številom močnih mojstrov, da bi lahko nastavili tudi dve moštvu visoke vrednosti.

Evropsko moštveno prvenstvo

Beograd, 20. julija. (Tanjug). Doseženo je bilo soglasje za šahovski dvoboj med reprezentancama Jugoslavije in Romunije v okviru šahovskega moštvenega prvenstva Evrope. Po sporazumu obeh šahovskih zvez bo dvoboj 28. in 29. januarja v Beogradu. Dvoboj bo dvokrožen na desetih deskah. Ker je jugoslovanska moštvo v isti skupini s Francijo in Romunijo, mora odigrati tudi dvoboj s Francijo. Francoska zveza pa še ni poslala svojega predloga, kdaj naj bi bil ta dvoboj, v roku, ki ga določa pravilnik tekmovanja.

VESTI IN DOGODKI

Plavalni maraton v Italiji...

Zmagovalec plavalnega maratona od Caprija do Neapla je Argentinec Alfredo Camarero, ki je preplaval 15 milj (24 km) v rekordnem času 8:45:40. Doseženi rekord je branil Egiptanec Maresi Hasan Hamad a časom 10:42 ur, ki ga je postavil lani.

največ udeležencev, pa prijav še ni poslala. Zensko prvenstvo se bo začelo dne 7. avgusta v Celju, istega dne pa se bo začelo v Sarajevu tudi mladinsko šahovsko prvenstvo.

Simultanka Trampuža na Jezerskem

Mojstrski kandidat Trampuž je odigral simultanko na Jezerskem proti 56 nasprotnikom. Po štiri in pol ure trajajoči igri je Trampuž 44 partij dobil, dve remiziral in 10 izgubil.

SLOVAN : RUDAR (drija) 3:3

Minulo nedeljo je igralo v tekmovanju za Titov pokal moštvo »Slovana« iz Ljubljane proti »Rudarju« (drija) in ga visoko porazilo 3 : 3 (2 : 3). Pri »Slovane« je zlasti ugajal Bajc.

KONGRES MEDNARODNE KANUIŠTIČNE ZVEZE

V. PRVENSTVO V AUGSBURGU

Ljubljana, 1. avg. Danes se je začel v Ljubljani letni kongres Mednarodne kanuištične federacije (ICF). Razen delegatov nacionalnih federacij športne panoge iz dežel, ki so sodelovale na IV. svetovnem prvenstvu v kajaku-sialomu, sodeluje na kongresu še 6 nacionalnih federacij. Skupno je zastopanih 30 dežel. Na dnevnem redu kongresa so organizacijska vprašanja, predvsem potrjevanje novih pravil za tekmovanje na divjih vodih, finančna vprašanja, udeležba na olimpijskih igrah in določanje krajev za prihodnje svetovno prvenstvo v kajaku. Kar zadeva olimpijske igre v Melbourneju je bilo predloženo poročilo, v katerem organizatorji olimpijskih iger neopoznovali, češ da je ta športna panoga nepoznana. Kar zadeva svetovna prvenstva v kajaku je predvideno za leto 1957 prvenstvo na divjih vodah v Augsburgu, leta 1958 pa v Hiroshimi v Pragi.

Kongres vodi predsednik Mednarodne kanuištične federacije Češkoslovac dr. Karel Popel, podpredsednik

Malo prijav za žensko in mladinsko državno prvenstvo

Sahovska zveza Jugoslavije je prešla samo nekaj prijav za udeležbo na ženskem, oziroma mladinskem državnem prvenstvu. Rok za prijavo je bil 23. julij. Dostoj se se priglasili šahisti iz Hrvaške, BiH in Makedonije. Sahovska zveza Slovenije je sporočila, da so kvalifikacijska tekmovanja slovenskih udeležencev v teku. Iz Crne gore priključujejo prijave, Srbija, ki bo dala

»Bo že šlo, saj ni prvič«

celji. Na sprejemu sta bila tudi predsednik Brodarske zveze Jugoslavije Miroslav Dragutin in predsednik Brodarske zveze Slovenije Aleš Jerleneč.

TEKMOVANJE ZA DAVISOV POKAL

Avstralija brez poraza

Montreal, 1. avg. (Reuter) V finalnem tekmovanju za Daviso v pokal (ameriška črna) je Avstralija premagala Kanado s 5:0.

IV. mednarodni teden usnja in obutve, Zagreb

OBVEŠČAMO VSE INTERESENE, DA BO

IV. MEDNARODNI TEDEN USNJA IN OBUTVE

od 9. do 16. oktobra 1955

V ZAGREBU V PROSTORIH ZAGREBSKEGA VELESEJMA

STROKOVNA PREDAVANJA IN POSVETOVANJE BO KAKOR DOSLEJ

25% popust na železnici

DNEVNE NOVICE

Zapora ceste. Uprava za ceste OLO Ljubljana okolica obvešča, da bo cesta št. 1211 Dobrova-Horjul zaprta za vsa teža vozila do preklica. — Promet se preusmeri na cesto Drenov grič-Zaklanc-Horjul ali Polhov Gradec-Prošča-Horjul.

Zapora ceste. Zaradi popravila mostu na cesti III. reda št. 1215 Crna vas-Podpeč od km 0,900 do km 0,900 bo zaprta cesta za ves promet od 2. do 9. avgusta. Promet se preusmeri na cesto Podpeč-Notranje gorice ali Ljubljana-Ig-Podpeč.

tični pregled — 20.40 Koncert pianista dr. Warnerja Trippa, pri klavirju Marijan Lipovšek — 21.00 Radijska igra: Heinz Huber: Zgodnji sneg na reki (ponovitev) — 21.40 Igra orkester Georg Melachrin — 22.15-23.00 Zaplešite z nami (Plesna glasba) — 22.15-23.00 UKV program: Nočni koncert — 23.00-24.00 Oddaja za tujino — na valu 327,1 m (Prenos iz Zagreba).

VESTI IZ MARIBORA

DEZURNA LEKARNA
Torek, dne 2. avgusta 1955: lekarna »Centar«, Gosposka ulica 13.
Sreda, dne 3. avgusta 1955: lekarna »Tabora«, Trg revolucije 3.

Umetnostna galerija Maribor. Grafična razstava Franceta Miheliča. — Umetnik razstavlja v glavnem isti material, s katerim je v Parizu dosegel tako velike uspehe. Razstava je odprta dnevno od 10-18 do 14. avgusta.

SLOV. NARODNO GLEDALIŠČE
Četrtek, 4. avgusta ob 20: Jan de Hartog: »Pod nebom zakonske postelje« (Sopotnika). Izven.
Petek, 5. avgusta ob 20: Jan de Hartog: »Pod nebom zakonske postelje« (Sopotnika). Izven.

Gostovanje na Teznu
Sobota, 6. avgusta ob 20: Jan de Hartog: »Pod nebom zakonske postelje« (Sopotnika).
Gostovanje v Slovenski Bistrici
Nedelja, 7. avgusta ob 20: Jan de Hartog: »Pod nebom zakonske postelje« (Sopotnika).

Protiperonosorna služba
Poročilo za dne 1. avgusta 1955
Srednja dnevna temperatura se je večeraj gibala med 18 in 20 stopinj Celzija, na Primorskem pa med 20 in 22 stopinj. V vinorodnih predelih Slovenije padavin večeraj ni bilo.

Napoved: Se danes naj zaključijo s petim škropljenjem v okolici Sempetra pri Gorici in v Gorških Brdih.
Do 2. avgusta naj bodo poškropljeni vinogradi v okolici Skočjana pri Kopru.

Do 3. avgusta naj bodo poškropljeni vinogradi v okolici Ajdovšine, Crnega Kala in Kubeda.
Vinogradnikom Bele krajine priporočamo, in sicer v okolici Crnomlja in Semča, naj petič poškroplijo vinograde do 3. avgusta. Do istega datuma naj poškrope tudi v okolici Brežice in Kostanjevice.

V primeru, da bo potrebno tudi peto škropljenje v drugih sektorjih, bomo škropljenje pravočasno napovedali.
Svetujemo vinogradnikom, da napovedano peto škropljenje izvajajo le v tistih vinogradih, ki so bili preko leta močno prizadeti po toči. Peto

RADIO LJUBLJANA
Dnevni spored za torek, 2. avgusta
Poročila: 5.05, 6.00, 7.00, 12.30, 15.00, 17.00, 19.00 in 22.00.
5.00-6.30 Dobro jutro, dragi poslušalci! (Pester glasbeni spored) - vmes ob 6.30 Pregled tiska - 6.35 Pisan spored slovenskih narodnih pesni - 7.10 Zabavna glasba, vmes reklame - 7.30 Gospodinjski nasveti - 7.40-8.00 Zabavni zvoki - 12.00 Opokidanski spored lahke glasbe - 12.45 Zabavna glasba, vmes reklame - 13.00 Kmetijski nasveti: Inz. Mirko Peternel: O rejli plemenske živine - 13.10 Glasbeni mozaik (Pester spored operne in solistične glasbe) - 14.30 Zanimivosti iz znanosti in tehnike - 14.40 Slovenske narodne pesni v priredbi Vlada Goloba pole Mariborski komorni zbor p. v. Ranka Sikotka - 15.15 Zeleni ste - poslušajte! - 16.00 Utrinki iz literature: Nikolaj Moskvin: Čudežne zrodbe - 16.20 V svetlu opernih melodij - 17.15 Plesna glasba, vmes reklame - 18.00 Zdravstveni nasveti - 18.10 Umetne pesni pole moški komorni zbor iz Cella p. v. Egona Kuneja - 19.30 Sportni tednik - 19.00 Zabavna glasba - 19.30 Radijski dnevnik - 20.00 Slovenske narodne pesni - 20.30 Tedenski notranje-pok-

Umri so v Ljubljani
Franc Mevija, upokojenec. Pogreb danes ob 15.30 na Žalah.
Avgust Tome, upokojenec. Pogreb danes ob 17 na Žalah.

KINEMATOGRAFI PREDVAJAJO

KINO »UNION«

Premiera nemškega filma
»Fanfare ljubezni«
Tedenk. Predstavi ob 18 in 20. V glavni vlogi Inge Eger in Georg Tomala. Prodaja vstopnic od 15 dalje.

KINO »VIC«: Ameriški barvni film: »Pogunjen kot Lassie«. Tedenk. — Predstavi ob 18 in 20. V glavni vlogi Elisabeth Taylor in Lassie.
KINO »SLOGA«: Ameriški film: »Rdeča reka«. Brez tednika. Predstavi ob 18 in 20.15. Ob 10 mestnega nemškega filma: »Fanfare ljubezni«.
KINO »SOCA«: Ameriški barvni film: »Pogunjen kot Lassie«. Tedenk. — Predstavi ob 18 in 20.
Prodaja vstopnic v vseh treh kinematografih samo od 15 dalje, za matinejo pa od 9 dalje.
LETNI KINO »BEZIGRAD«: Francoski barvni film: »Grof Monte Cristo«. I. del. Predstava ob 20.30.
Prodaja vstopnic ure pred pričetkom predstave.
JESENICE: »RADIO«: Ameriški barvni

film: »Pas za pištoko«. Predstavi ob 18 in 20.
»PLAVŽ«: Francoski barvni film: »Ali Baba in 40 razbojnikov«. Predstavi ob 18 in 20.
CELJE: »UNION«: Jugosl.-grški film: »Dve zrnji grozdja«. Predstavi ob 18 in 20.
»DOM«: Francoski film: »Oven s petimi nogami«. Predstava ob 18.15 in v Letnem kinu ob 20.15. V primeru slabega vremena pa ob istem času v dvorani.
KRANJ: »STORŽIC«: Ameriški film: »Podkupnina«. V glavni vlogi Ava Gardner in Robert Taylor. Predstava ob 18, 18 in 20.
LETNI KINO »PARTIZAN«: Francoski barvni film: »Imel sem sedem hčera«.

KINO »SISKA«

Angleški barvni film
»MELBA«
Predstave ob 18, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 14. ure dalje.

Škropljenje naj izvršijo tudi tam, kjer imajo majhne nasade. V tistih vinogradih, kjer pa do sedaj ni bilo opaziti večjih znakov po peronospori, bodisi na listju ali grozdju, lahko opustijo peto škropljenje. Peronospora namreč grozdju ne more več škodovati. V zadnjih dneh se je pojavila peronospora sicer na mladih vršičkih vinske trte, kar pa nima vpliva na pridelek.
Uprava hidrometeorološke službe in Kmetijski inštitut

KINO »KOMUNA«

Italijanski film
»Ljubavni zanos«
Tedenk. Filmske novosti št. 31. Predstavi ob 18 in 20. V gl. vlogi François Arnould. Prodaja vstopnic od 15 dalje. Danes zadnjikrat.

KINO »TRIGLAV«

Ameriški barvni film
Rdeči gusar
Tedenk. V glavni vlogi: Burt Lancaster in Eva Bartok. Predstavi ob 18 in 20. Prodaja vstopnic od 17 dalje.

DROBNI OGLASI

OPREMLJENO ALI PRAZNO SOBO iscem za takoj ali pa vsaj za septem. Ponudbe pod »Plačam dobro« v uredništvo Ljudske pravice.
NAPROŠAM poštenega najditelja, ki je našel zeleno kurtovo z mesečno plačo na naslov Lindič Rado od prelaza Parmove po Prešernovi do Tržaške ceste, naj jo vrne na postajo LM 1.

»BEOGRAD«

Podjetje za promet s tehničnim blagom na debelo
BEOGRAD — JEVREJSKA ULICA 32, tel. 26-491, 23-398

ima v svojem skladišču in nudi izključno po tovarniških cenah tale material:

- orodje — ročne in strojne domače ter tuje proizvodnje
- krožne, tračne in gaterske žage
- popolno gradbeno okovje in pribor, vijake in matice vseh dimenzij
- za novogradnje ima zagotovljeno kompletno sanitarno keramiko, in sicer: keramične ploščice, straniščne školjke, lavaboje vseh velikosti, pisoarje, umivalnike za pomivanje posode, enodelne in dvodelne; kadi, kompletne naprave za kopalnice in stranišča
- za potrebe industrije in obrti ima zagotovljene vse vrste strojev za obdelavo kovin in lesa, in sicer: shepinge, delovni hod 425 in 500 mm, izdelek Livnice Kikinda in »Prvomajske«, Zagreb; stružnice 750 mm, izdelek Livnice Kikinda in »Prvomajske«, Zagreb; radialne vrtilne stroje do 30 mm ter vse vrste miznih in stebernih vrtilnih strojev od 6 do 20 mm, izdelek »Potisje«, Ada, »Prvomajske«, Zagreb, in Livnice Kikinda.
- razen tega nudi: obojestranske brusilne stroje, varilne aparate za električno varjenje, punkt-aparate za točkovno varjenje, centrifugalne črpalke za toplo in mrzlo vodo vseh velikosti, wortington črpalke za polnjenje kotlov ter hidroforje vseh velikosti, gasilske agregate AMS-c-2
- nihajne žage, verižne glodalnice za les, stružnice za obdelavo lesa, avtomatske brusilnice za žage in rezila, izdelek tovarne »Bratstvo«, Zagreb

Na zahtevo kupcev pošljemo prospekte ponujenih strojev. Blago pošiljamo franco natoovorjeno v vagon.

1571

Obrotno mizarstvo
MARIBOR, Šmetanova ul. 1

Izdeluje vsa stavbena in pohištvena mizarska dela kakor tudi opremo trgovin, lokalov, pisarn ter šol. — Izdelava in cene solidne!

OGLEJTE SI NASE IZDELKE NA RAZSTAVIŠČU MARIBORSKEGA TEDNA

M-420

INDUSTRIJA METALNIH POLIZDELKOV
Slovenska Bistrica
TELEFON: MARIBOR 29-13 • BRZOJAVI: IMPOL SLOVENSKA BISTRICA

Izdelujemo:

- bakrene valjane in vlečene žice, vrvi, profile in cevi, pločevino in trakove, lokomotivska kurišča
- aluminijaste žice, aluminij — jeklene vrvi, profile in cevi, pločevino in trakove
- medeninate žice, profile in cevi, pločevino in trakove in vse ostale legure barvastih kovin

OGLEJTE SI NAŠ PAVILJON NA RAZSTAVIŠČU **MARIBORSKEGA TEDNA**

M 418

Oglejte si naše artikule na razstavišču Mariborskega tedna

»SANA«
TOVARNA BONBONOV IN PECILNIH PRAŠKOV
HOČE pri Mariboru

VAM NUDI PO NAJNIZJIH KONKURENCNIH CENAH NASLEDNJE ARTIKLE:

- BONBONE VSEH VRST
- PUDINGE RAZLIČNIH OKUSOV
- NAPOLITANKE
- PECILNI PRASEK
- NOUGART KOCKE
- VANILJIN SLADKOR
- KEKSE

IZDELANO VSE PO RECEPTIH BIVŠE SVETOVNO ZNANE TOVARNE DR. OETKER

Izpolnjujemo tudi eventuelne želje naših naročnikov po izrednih artiklih slaščičarske industrijske stroke.

ZAHTEVAJTE NASE CENIKE!

M 419

Hotel ROMAN
VICKI BAUM
Sangaj

Dva dni je sedel Yošio Murata otožen na lesenem balkonu, segajočem krog in krog prvega nadstropja hotela in gledal, kako je severni kolodvor bruhal iz sebe kitajske čete. Ponočl so ropotala okna in vrata, ko so vozili mimo težki kamioni, na katerih so viseli gosti grozdi vojakov. Hrup mu ni dal spati. Čudil se je, da čete še zdaleč niso opremljene tako slabo, kakor so mislili na Japonskem. Marsikaj se je bilo spremenilo po vojni v Mandžuriji, kjer je bilo težko razlikovati kitajskega bandita od vojaka. Ko bi bil Yošio pravi reporter, bi hodil po ulicah in brzojavil svojemu časniku na tisoče zanimivih zgodb. Ker pa se je pretakala po njegovih žilah samo redka kri literata, ki ga je bila usoda zanesla k časniku, ker moderni časi nimajo mnogo prostora za avtorje enaintridesetozložnih pesni, saj je sodil med ljudi, ki se jim duh stvarnosti nekoliko gnusi, je sedel ko priraščen na svojem balkonu s povešenimi rokami in kakor omtvičen.

Telefon ni deloval. Šef recepcije, nezaupljiv, boječ in ogorčen spričko škode, ki jo je imel hotel, ker so bili japonski generali in

admirali dovolj nerodni, da niso znali poskrbeti, da se vojna ne bi razširila tja do Sangaja, je govoril samo še »dobro jutro« in »dober večer«. Gospoda Enda se je Yošio bal. Endov značaj je bil preveč gladek in optimističen. V njegovih ustih je bila Yošiova naloga čisto preprosta in sama po sebi razumljiva. Jelena pa ni naredila nič takega, kar je Endo napovedoval. Vsi poskusi, da bi jo zainteresiral za skrivnostno aktovko z načrti, so se bili izjalovili. Yošio ni natanko vedel, ali je bila kriva njena brezzbržnost ali njegova nerodnost. Jelena se je zelo spremenila, je pomislil zaskrbljeno. Iz majhne, uslužne Francozinje se je bila spremenila v veliko, hladno, nedostopno angleško gospo. Bilo je povsem izključeno spomniti to novo Jeleno na skupno pariško minuloost.

Oblekel se je, se odpeljal v hotel Sangah, hodil nekaj časa po dvorani, zabredel v pajčevino madame Tissaud, čakal, prežal, snoval načrte, pil čaj, pil whisky, da bi si nabral poguma, in spet čakal: Jelene ni bilo na spregled. Z velikimi težavami v hotelski telefonski celici ji je telefoniral v njeno sobo; k telefonu ni prišla sama, ampak njena komornica. Ves obupan je šel Yošio Murata kupit rože, kljubovalno japonski aranžma v plitvi, štirioglati skledi. Gradil je pretirane nade na sentimentalno skledo, na učinek tega resnično okusnega aranžmaja: rdeč prtilikav javor, mah in tri bele, divje orhideje na trdih, ravnih steblih. Jelena se ni zahvalila. Yošio se je odpeljal nazaj v hotel, po vznemirjenih ulicah okrog severnega kolodvora. Poskusil je napisati pesem, v angleškem jeziku, toda v japonski meri. Nežno in pri tem vsebinsko bogato pesem, ki naj bi mu priborila zopetno srečanje z Jeleno. Bila je težavna in kožljiva naloga, ki se je je lotil, kajti pokazalo se je,

da je angleški jezik preveč okoren, in enaintrideset angleških zlogov ni zadostovalo niti za začetek, da sploh ne govorimo o tem, da bi mogel v bolj elegantni meri sedemnajstih zlogov izraziti karkoli, kar ne bi bilo zgolj nesmisel. Naslednji dan je minil večinoma kar tako in se končal s tem, da so neskončni trakovi dolgega japonskega pisemskega papirja pokrili tla neprijazne Yošiove sobe.

Zvečer je sedel na balkonu in čakal: na nič. Prostor spodaj je bil mravljišče vojakov, kamionov, bajonetov, polno krikov, povelj in smeha. Odpovedal sem, je pomislil Yošio. Ko je tisočkrat pomislil na to, je bil pripravljen na samomor. Samomor je naravna kazen za moža, ki je dobil važno nalogo, pa je odpovedal. Razen tega je bilo mnogo preprosteje in lažje končati si življenje, kakor pa stopiti pred Enda. Tako vsaj mu je prišepetavala njegova japonska duša v mnogih, tihih samogovorih. Strah pred življenjem in pogum spričo smrti živita v japonski duši tesno skupaj; tako tesno, da sta malone eno in isto. Yošio Murata se je vsaj zelo bal priznati Endu, da je odpovedal, potem pa vrniti se v svoje prazno, dolgočasno zakonsko življenje, ne da bi si bil pridobil le kosček kazene in slave, ki mu jo je obetala ta naloga. Bal se je tako, da je z nade polnim zadovoljstvom mislil na smrt. Po kratkem razmišljanju je sklenil, da si bo v kopalni kadi prerezal žile na rokah, kar je bil ne poseben junaški, vendar pa dokaj malo boleči način samomora. Za zdaj tega ni mogel storiti, ker je bila ob tej uri, pred japonsko večerjo, splošna kopalnica hotela Mvako nepretgroma zasedena. Toda staršem je bil že napisal pismo, oblekel svoj tenki, modrobeli kimono in pripravil novo britvico.

STIROPOR

NOVA UMETNA SNOV ZA ŠIROKO PORABO

Naše stoletje lahko imenujemo stoletje organskih umetnih snovi. Iz dneva v dan se veča uporaba najrazličnejših spojin in vedno znova smo presenečeni nad novostmi, ki nam jih pripravljajo tehnika.

Ena najnovejših snovi, za katero se močno zanima naša industrija in jo bomo kmalu izdelovali tudi v Ljubljani, je sti-

ropor, umetna snov porozne strukture. Kot vse organske spojine se tudi to pridobiva s spajanjem vrste molekul ogljikovodikove skupine (tako imenovana polimerizacija), dobimo pa jo v obliki zrnc ali majhnih ploščic. V drugem delu procesa (to bomo delali doma) se ta zrnca segrejejo na 100° — 110° C in pri tem do 40-krat povečajo svojo prostornino. Ta postopek je možno izvesti v vreli vodi ali pari, ker stiropor ne vpija vlage in ravno to je njegova največja odlika. Končni produkt je silno lahek, saj znaša prostorninska teža le 0,04 g/cm³.

vedno večja. Tako se stiropor vedno bolj uveljavlja še v gradbeništvu kot izolacijski material ali kot samostojni gradbeni material, v elektriški industriji kot izolacijski material za kable v tehniški šibkih tokov, za igrače in vse vrste lutk itd.

Široke možnosti uporabe, posebno pa njene odlike, uvrščajo to snov v prvo vrsto najkoristnejših umetnih mas. Razmeroma zelo velika mehanska trdnost, majhna teža in pa lastnost, da ne vpija vode, to so lastnosti, ki jih verjetno ne bo tako kmalu prekosila kakšna nova iznajdba. Naša država se je takoj pričela

zanimati pa to novost in mi smo med prvimi, ki smo jo pričeli uporabljati. Odslej bomo vedno pogosteje našli na to čudno snov, katere ime stiropor je še bolj tuje, a s časom se bomo imenu kot snovi sami privadili.

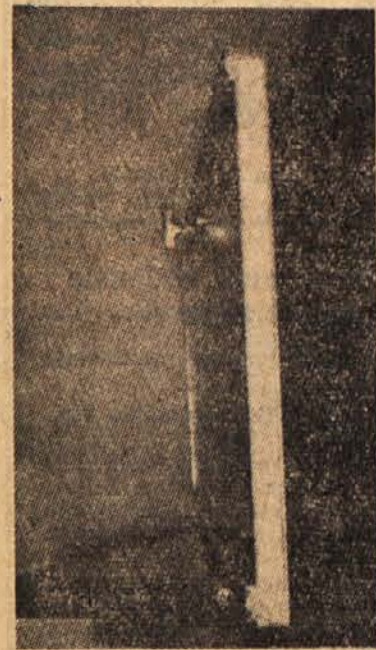
Nov atomski reaktor

Medicinska fakulteta univerze v Kaliforniji bo zgradila atomski reaktor, ki ga bodo uporabljali zgolj za medicinske raziskave. Novi reaktor bo proizvajal žarke gama in nevtrone, s katerimi bodo skušali učinkovito zdraviti novotvorbe globoko v organizmu. Reaktor bodo gradili leto dni.

Operacija siamskih dvojčkov

Na eni izmed klinik zahodnega Berlina bodo operirali siamska dvojčka, zaraščena na prsih in trebuhu. Njuna roditelja živita v Vzhodni Nemčiji. Imen nesrečnih otrok javnost ne bo zvedela. Glavni kirurg klinike bo moral izpolniti težavno nalogo. Z rentgenskimi žarki namreč niso mogli ugotoviti, ali imata oba otroka vse za življenje potrebne organe, ker sta tako nerodno zaraščena. Med operacijo bi utegnili ugotoviti, da imata samo eno ledvico, kar bi pomenilo, da bi en otrok po operaciji umrl. Roditelja pa v zvezi tej nevarnosti vztrajata na operaciji.

Uporaba stiropora je silno raznovrstna. Največ ga rabijo za izolacijo hladilnih naprav in v nekaj letih, odkar ga industrijsko izdelujejo, se je odlično obnesel. Izolacijo omogoča ravno dejstvo, da ne vpija vlage in zato se na notranji strani ne more tvoriti ledena plast, ki je silno slab toplotni izolator. Lastnost, da stiropor ne vpija vlage, se izkorišča kot nadomestilo za kork, toda nova snov ima še to prednost, da je lažja. Rešilni pasovi in druge naprave so že v rabi, veliko zanimanje za stiropor pa so pokazali graditelji ladij. Če se izpolnijo vsi prazni prostori ladje, posebno manjših vojnih ladij, se kljub poškodbam ne more potopiti. V ta namen izdelujejo še posebno nezgorljivo maso iz te snovi. Prav naše ladjedelnice so za stiropor pokazale veliko zanimanje. Vse možnosti uporabe te snovi doslej niso izkoriščene, toda vrsta končnih produktov se

Stiropor je našel svojo pot v gradbeništvu in ga uporabljajo tudi kot izolacijski material

Veliki gozdni požari

Na Holandskem imajo že več tednov suho vreme s hudo poletno vročino. V pokrajini Gelderland so nastali veliki gozdni požari. Prvi so izbruhnili 18 km severno od Apeldorna in se hitro razširili proti Zuiderskem jezeru in Nunspeetu, kjer ogrožajo veliko cesto, ki veže Amsterdam s severovzhodnimi holandskimi pokrajinami. Gasilcem pomaga mnogo vojakov, ki so prišli na dopust. Gozdni požari so zajeli že kakih 200.000 km² gozdov.

Tudi v kanadski pokrajini Ontariu so nastali veliki gozdni požari. Tudi tam imajo letos izredno suho in vroče poletje. V nevarnosti je nad 500.000 km² gozdov. Tako velikih gozdnih požarov v Ontariu že od leta 1848 ni bilo.

se čuti s tem prizadeto in oškodovano. Eisenhower je že dobil pismo, v katerem mu očitajo, da zapostavlja ameriško industrijo otroških igračk.

Uniforme nove zahodnonemške armade. V ospredju je vojak v bojni opremljeni, zraven njega pa vojak v delovni obleki. Pred kratkim so te uniforme odobrili v zahodnonemškem parlamentu.

ŠVEDSKA TUDI V LETALSTVU NE ZAOSTAJA

Američani in Angleži se radi pohvalijo s svojo letalsko industrijo in njenimi izdelki. Ves svet prepričujejo, da so njihova

letala, civilna in vojaška, najboljše. In res je v teh dveh deželah letalska tehnika tako napredovala, da se ji vsaj za zdaj konkurence ni treba bati, če ne računamo Sovjetske zveze. O razvoju letalske tehnike v Sovjetski zvezi pa ve svet zelo malo.

Tudi o razvoju letalske industrije v skandinavskih deželah beremo in slišimo malo. Motil pa bi se, kdor bi mislil, da drže te dežele roke križem in da ne store ničesar, da bi tudi v tem oziru vsaj približno korakale vstric z drugimi naprednimi deželami. Zlasti Švedska ima zelo razvito letalsko industrijo in švedska potniška letala sodijo med najboljše na svetu. O njenih vojaških letalih ni slišati ničesar.

Med švedskimi potniškimi letali se odlikuje zlasti letalo znamke SAAB-90, z imenom »Scanella« ki ga vidimo na priloženi sliki. To je elegantno dvomotorno potniško letalo, narejeno iz lahke kovine. Ze oblika kaže, da gre za letalo najnovejše konstrukcije. Potnike prevaža na kratkih in srednjih progah. Njegova posadka šteje dva do pet mož, pač po potrebi, potnikov pa lahko sprejme 32, če štejemo še turistijski razred, pa 40. Skupaj s

potnikij in posadko tehta 16 ton, vendar pa potrebuje za start samo 825 m dolga vzletišče. Odlikuje se tudi po tem, da se zelo hitro dvigne. Samo z enim motorjem lahko pri polni obtežitvi starta z letališča v višini 1400 m nad morsk gladino.

Zanimivo je, da se lahko to letalo dvigne ali spusti tudi na zelene livade, kar je njegova velika prednost. Normalno leti v višini 5000 m, njegov akcijski radij znaša 2500 km, bencina pa vzame 2900 litrov. Razen potnikov lahko sprejme še 2800 kg tovora. Ko bere človek o veliki hitrosti ameriških ali angleških potniških letal, se čudi, da leti to letalo samo s hitrostjo 400 km na uro. Toda s tem se znatno zmanjšajo obratni stroški. Tudi druge družbe za zračni promet si zadnje čase prizadevajo, da bi reorganizirale letališča in službo na njih, da bi se potniška letala hitreje dvigala in spuščala. V tem primeru bi lahko bila njihova hitrost manjša. Zdj se namreč potniška letala tako dolgo zadržujejo na letališčih, da je potrebna večja hitrost med poletom. Za pogon ima švedsko potniško letalo dva 14 cilindrska motorja po 1800 KS.

Novo obveze

Na enem zadnjih sestankov dunajskega Zdravniškega društva so govorili o novih obvezah. Dobra obveza more preprečiti okužbo rane od zunaj, vpijati kri ozir. sokrovico, ki jo izloča rana, omogočati dostop zraka do rane in njeno neposredno okolico primerno stiskati, da ne zateče. Menjanje obvez včasih zavira celjenje ran. Obveza se rane prime, čeprav je namazana s tanko plastjo maže. In včasih se pripeti, da zdravnik rano pri prevezovanju vzile pazljivosti nekoliko poškoduje. Na va obveza, ki so jo začeli uporabljati na Dunaju, pa to prepreči. Pokrita je namreč s tisočinko milimetra debelo luknjičasto plastjo aluminija. Takšna obveza vpija sokrovico ali gnoj in zrak ima do rane neoviran dostop. Ker je plast aluminija gladka, se obveza rane ne prime. Razen tega pa elektrokatodne lastnosti kovine ugodno vplivajo na celjenje rane.

SEVEDA ŠKOT

Sandy, mlad Škot, lazi za brhko Juano. Nekega večera, ko se spet sestane, je Sandy posebno zamišljen in raztresen. »Kovanec bi dala, če bi vedela, kakšne misli ti roje po glavi«, meni Juana. »No, prav, ti pa povem«, odgovori Sandy, ki si dotle ni upal priti z besedo na dan.

»Strašno me mika, da bi te poljubil.« »Ah, če je samo to, pa kar pogum, kar poljubi me!« — odgovori Juana in mu nastavi usta. Sledi dolg poljub. Takoj potem pa je videti Sandy še bolj zamišljen in potr, kakor je bil prej. »Kaj pa je s teboj?« vpraša dekle zaskrbjeno, »da si zdaj še bolj žalosten, kakor si bil?« »Dušica, pozabila si mi dati kovanec«, odgovori Sandy.

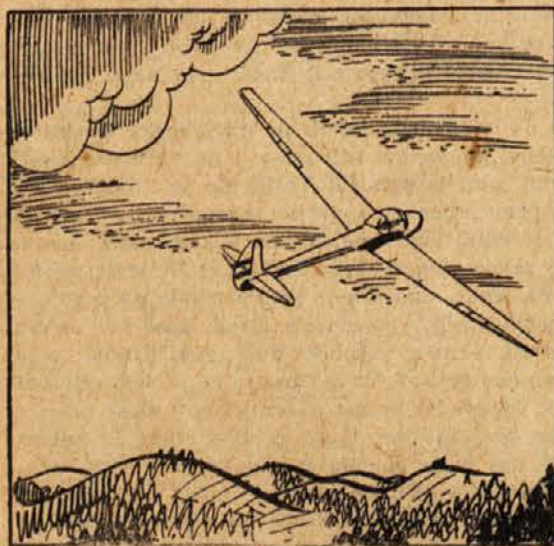
»Gospa, ali preideva kar tako na pravo velikost ali pa želite, da greva kvišku po številkah?«

»Sreča, da je narejena iz nylona. Slišal sem, da kljubuje takšnim srajca vsem nezgodam leta leta.«

RAZPELI SO PERUTI

PISE IN RISE: MILAN MAVER

81. Peter je tudi sam začutil, da se letalo hitroje pogreza. Sedež se mu je kar izmuznil nekam navzdol in obvisel je v oprtnicah. »To je nemogoče,« je pomislil, »tukaj bi se vendar moral dvigati!« Toda kazelec je neizprosno lezel še niže. Minu 2! Dva metra padca v sekund! Prenehaj se krožiti in se naglo oddaljil izpod pogubonosnega oblaka. Kaj naj stori sedaj? Ali naj se vrne na letališče?

82. Branko je pravkar hotel potegniti v zrak Čavko. Povzpel se je na krilo in se še onkrat ozri za Petrom. »Fantje, nima smisla Termike ni več!« je vzkliknil, ko je videl, kako se Triglav pogreza. Fantje so razočarani strmeli proti oblaku, ki se je že precej razlezel. Niso mogli verjeti. Šaj je oblak še vedno tu! Pod njim mora biti termika ali pa vsaj tisto, kar so jih učili v tačaju, sploh ne drži!

83. »S takim oblakom si pilot ne more več pomagati,« se je nasmehnil Branko in skočil na tla. »Medtem ko smo tu spodaj pripravljali letala, se je topel zrak z zemlje že dvigal. Sedaj hiti na istem mestu navzdol hladan zrak in pritiska tudi letalo navzdol! Pogledjte, ga je že poržilo! Moral se bo vrniti.« Ozrli so se v smer, kjer je plavalo letalo. Toda Triglav se je prav toda obrnil in peletel proti jugu.

84. Peter se je že mislil spustiti na letališče, ko je opazil, kako nastaja zadaj za Orliami nov kumulus. Obšla ga je skušnjava. Če bi se mogel prithotapiti do njega, potem bi šlo navzgor! Pogledal je višinomer: še 450 metrov ima višino. Sedem, osem kilometrov lahko prejdra z njimi. Naglo se je odlečil. Usmeril je letalo proti oblačku v daljavi. »Da bi le prišel prej, proden bo pričel razpadati!« je šrtal z zobmi.